

అభినవ సరస్వతి

యశునాథ పాఠశాలకు.

అష్టావధాని జానపాటి పట్టాభిరామ

బ్రహ్మరింగబహుమనస్వతి

జానపాడు.

సంపుటము 16 { 1924 సం! } సంచిక 8.
సవంబరు.

విషయములు.

౧ పాకయాజిగారి ప్రల్లదములు - ప్రతికాశిపతి.

౨ అస్పృశ్యతానిరాకరణఖండము.

మల్లాది రామకృష్ణచయగులవారు.

౩ నారఖండము - ప్రతికాశిపతి.

చందాసర్జయము సంతకమునకు.

చిద్ధానపాపకురు 25 0 0 సహాయకురు 5 0 0

పాపకురు 10 0 0 చందాదారుకు 3 0 0

Printed at the Chandrika Press, Guntur,
and published at Janapadu by the Editor, Astayadhani
Janapati Pattabhirama Sastry.

చందా దయచేసిన ప్రధానపోషకులు.

౧ రామశింగు గారు-నెల్లొట్ల ముపురసంస్థానములమేనేజరు- నెల్లొట్ల.

౨ బాకరాజు పరాంకుశరావుగారు యాదవరం.

౩ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు విరూపాక్ష స్వాములవారు

పోషకులు.

౧ గూడూరి వీరసాయిశివరావు సర్వేశపాండ్లగారు, మానెండురు

౨ ఎనచుండ్రీ లక్ష్మీనరసింహముగారు, మచ్చెంటు, బెజవాడ

౩ రాజా వెంకటాద్ర్యప్పారావు, ఒహదరుగారు, వుయ్యూరుయెన్డేలు

౪ రాజామంత్రి ప్రేగడ వెంకటహనులంథరావు, రాఘవరావుగారు, లింగగిరి

౫ తంగెడ నరసింహారావుగారు, కరణం, మోగంపాడు

౬ శ్రీరామయాంబికా పుస్తకభండాగారము, లక్ష్మీనర్సపురము

౭ లింగాల వెంకటరెడ్డి దేశములుగారు, కుండవరము

౮ చారబుడ్డి రత్నారెడ్డిపట్టుగారు, వ్యాలిపోగుల

౯ లింగాల సీతారామరెడ్డి బండారెడ్డి, దేశములుగారు నాగాయనపురము

౧౦ డి. లక్ష్మణసింగుగారు, జొనగాం

౧౧ నెల్లొట్ల నరసింహారావుగారు, జొనగాం

౧౨ రంగారావులుగారు, ముత్తూరు, దేశములు, మసీదుపల్లె,

౧౩ శేతులపల్లి కృష్ణారెడ్డిగారు, కేశవాపురము

౧౪ శేతులసింగుగారు, మచ్చెంటు, నాగవరము

సహాయులు.

౧ వామేశ్వ వెంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, చెన్నపట్టణము

౨ నడింపల్లి నరసింహారావుగారు, జిల్లా కలెక్టరేట్, గుంటూరు

౩ రావకోండ వెంకటరామయ్యగారు, యెనచుండల

౪ బుడపాటి సుబ్బయ్యగారు, మచ్చెంటు, కాకినాడ

౫ శ్యామాపంతుల వెంకటేశ్వరరావుగారు, తాలూకావారు, మిరియాలగూడెం

౬ నెల్లొట్ల వీరయ్యగారు, పీడరు, బెజవాడ

౭ నెల్లొట్ల కేశవరావు దేశములుగారు, నెల్లొట్ల

౮ రంగరాజు గోపాలకృష్ణారావు దేశములుగారు, ముపురం

౯ నారాయణరావుగారు, చాతారుపల్లె

౧౦ బేలూరి రామన్నగుప్తగారు - సదాశివునిశేతు

౧౧ రామారి సుబ్బయ్యగారు - శ్రీ శ్రీ విరూపాక్షసంస్థాన ప్రధానమంత్రి

౧౨ కుంటంభట్లగారి వెంకటభుజంగముగారు - మునూపురం

౧౩ దండు గుండేరావుగారు, కరణము - ...

౧౪ తిగుళ్ళ కృష్ణారెడ్డిగారు - పట్టు - ...

౧౫ కాకుమాను చానుయ్యగారు, నర్సారావుపేట

అభినవనర్వతి

సంపుటము ౧౭ } జానపాడు } సంచిక ౮
రక్తాక్షి సం॥ కాక్తిమాసము.

పాకయాజిగారి ప్రిల్లదములు.

“పెదమాంతాచార్యులవారు పీఠమునకుసంబంధించిన యాస్తి నమ్మి యిరువది వేలరూపాయలు పోగుచేసి పుత్రులకు భూములుకొనియిచ్చిరని శంకరమంచి లక్ష్మీ నారాయణశాస్త్రిగారు వ్రాసినందులకుఁ బాకయాజిగా “రింత యనుచితప్రసంగ మేమున్న” దని గుంజుకొనుచున్నవారు. ఈశాస్త్రిగారే “యాపీఠము నూటయిరువది సంవత్సరములనుంచి దుర్దశ యనుభవించి పెదమాంతాచార్యుల కాధిపత్యమువచ్చిన వెంటనే విగతప్రాణమయ్యె” నని యనినవాడట. అన్నాళ్ళనుండి దుర్దశయనుభవించిన పీఠపు టాస్తి యిరువదివేలరూపాయల విలువయుండదట. అంతివిలువచేసి యాస్తియున్నపు డాపీఠము దుర్దశలోనుండినది కాదట. ఇట్లు వివేకముగలవారు మాటలాడదట. వివేకమునకును బాండిత్యమునకును సౌజన్యమునకును నన్నిటికిని పాకయాజిగారే నిధానము. కానిహోఁ బ్రతిపదమును బ్రతివారినిగూర్చియు నిట్లువ్రాయరు. ఆపీఠము ౧౨౦౦ సం॥ నుండి దుర్దశయనుభవించుచున్నదని లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రియే వ్రాయుచున్నది? పాకయాజిగారే పలుచోట్ల వ్రాసియుండిరి. ఎంతదుర్దశలోనున్నను నెంతవిగతప్రాణమైనను బీఠపునుచోట ౨౦౦౦౦ రూపాయలయాస్తియుండుట మొకయబ్బురము కాదు. ఇతిరసీతములలోని దేవతామూర్తులవైననే వేలరూపాయల విలువగల వగలు కనఁబడుచున్నవి. ఆస్తి లక్షలరూపాయలకు మించియున్నది. కావున పాకయాజిగా రీవిషయమున నింత యాగ్రహము తెచ్చికొను టనగుము. ఇంతివే వివేకములేన్నట నిరుద్ధము. తమకును దత్తితమునకును సంబంధము కుదిరననాటనుండి స్థలభాండశుద్ధి యుండుటంతేనీ పాకయాజిగారిట్లు భావించుచున్నారు. అంతికుముందు పెదమాంతాచార్యులవారు ప్రవేశించునప్పటి కిరువదివేలరూపాయలయాస్తియే కాదు. అంతి కధకమున్నదని చెప్పుటకు నశ్యంతరములేదు. బంగ్లా గుఱ్ఱములు లూటిపటలు నేనుఁగులు మున్నగునవి యన్నియు నాపీఠమునఁగూడ నున్నయవి. ఆసంగతి లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రికి పాకల్యము తెలియక పోవచ్చును. అంతమాత్రముననే మహాదోషమువాటిల్లును. దత్తితస్థ గణాశ్వాంకోలి కాంక్షైభవమును గనులారఁ గాంచియున్న పెద్దమనుష్యు లిప్పుటికిని గోదావరీమండలమున

బలుకుచున్నవారు. పెదమాంతాచార్యుల కాధిపత్యమువచ్చినవెంటనే విగతప్రాణ మయ్యెనునను లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రీవాక్యములో లవమేని యసత్యములేదు. ప్రాణశ బ్ధాగ్గ మొక ధన్వద్రవ్యాదులేకాదు. సర్వమును. పెదమాంతాచార్యుల కాలమునఁ బీఠమును మర్యాదయే ప్రబలమందు లేకుండైనది. దేవతామూర్తులదగ్గఱనుండి తెగనమ్ముకొని తినుచుఁ బొగబండిమీఁదఁబడి భూపదక్షిణములు చేయుస్వాములపై జనుల కేమిగౌ రవ ముండెడిని? కనుకనే విగతప్రాణమయ్యె ననుటకు వింతఁజెంద నవసరములేదు. “పాత్రాధారం ఘృతంవా ఘృతాధారం పాత్రంవా” యనితర్కించితర్కించి పాకయాజి గారు తుదకుఁ పెదమాంతాచార్యులవారు పుత్రులకు భూములు కొనిపెట్టినది లేనిది యక్కడికి వెళ్ళి చూతుమని పిలుచుచున్నారు. అనుమానప్రమాణమున సాధింపలేక ప్రత్యక్షమునకు వచ్చుచున్నారు. అదియే మాకుఁ గావలసినది. పెదమాంతాచార్యు లవారి పుత్రులేనుఁగదామహిళాలో నెట్టిసితితోనున్నది యీనడుమ నిందుకొఱకే యెం దట్లో యేగియీక్షించి వచ్చియున్నారు. వారు వాగ్భాస్థితీయే కాదు పుత్రులయింటఁ పెదమాంతాచార్యులవారిస్థితీయు, స్థితీయేకాదు కృతీయుఁ జూచివచ్చిది. కావునఁ దత్పు త్రులు జీవనమునకులేక బాధపడుటలేదు. స్థితిగతులు గలిగియే యున్నారు.

పా॥ జిగా రిట్లువ్యగ్ధాలాపములు చేసిచేసి “పుష్పగిరిసీతాధిపతులును బంధు వులకుఁ దోచిపెట్టుచున్నా” రని మాటకుమాట వ్రాసినారు. గతించినపుష్పగిరిస్వా ములవారు సోదరులఁజెంచి వివాహోదులు గావించిరట. వేలరూపాయలు వెచ్చించి రరట. వారిసోదరులు సం॥ కు ముప్పది నలుబది పుట్ల వడ్లువచ్చెడి భూములు గలిగి యుండియుఁ జిన్నతనముననే తలిదండ్రులం గోలుపోయి వెంచి పెద్దఁజేయువారు లేక పీఠసన్నిధిని వచ్చిపడియుండ సన్నిధివారు మేనేజిమెంటు వహించి తద్బాలకుల భూములమీఁద నేలేటవచ్చు ద్రవ్యమంతయుం దెప్పించికొని వారివివాహోదులకు వ్యయ పెట్టుఁ గాఁదెట్టుఁగాఁ దుదకు శ్రీవారు సిద్ధిఁబొందునాఁటి కాలువేలరూపాయలు సన్నిధిని మిగిలియుండెను. పా॥ జిగా రిగుట్టు తెలిసికొంతయుఁ దెలియకకొంతయు నవ్యక్తప్రలాపములు చేయుచున్నారు. ఇంతటి పీఠవైభవముతోఁ జిన్నతమ్ముని వివాహ మునకుఁ దరలిపోయియున్నారని మఱియొకపేలుడు పేలుచున్నారు. ఏమైనను జేరినది ఇందలిసత్యాసత్యములు విచరించి తగినవిక్రృతి యొనరించుదత్తుఁడు గనఁ బడనప్పు డేమిపేల కెట్లుండెడిని? వీరు వెనుక శ్రీపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రీగారితో నిట్లే నిరగ్ధకలహము పెట్టుకొనినప్పు “డివి చర్చించి నిలుపుకొనినయెడ శ్రీపాద వెంక టాధ్వరిపుత్రు లయ్యెద” రని వాగ్నియుండిరి. అందఱకు శ్రీశాస్త్రీగారు “జయాప జయాములు వైవాధీనంబులుగదా ! ఇది యొకతండ్రికిం బుట్టినవాఁడు వ్రాయవలసిన

మాటయేనా ? చీచీచీ మీరు ౯ వ విషయములో గాంధీమహాత్ముని యస్పృశ్యతాఖండ నము సమర్థించుటకుగూర్చి నేను వ్రాసినట్లు నిశ్చయించివ్రాసితీరి. ఇది నావ్యాసము లో నెచ్చటనైనగాని యున్నట్లు మీరు చూపగలరా ? చూపలేనిచో మీరు మితం డ్రికిఁ బుట్టలేదని పాదుకుంకలని నేను మీవలె వ్రాయసాహసించునా ? ” యని బదులు వ్రాసిరి. అట్లువ్రాసెడి పా॥ జిగారు పుష్పగిరిపీఠాధిపతులు పీఠవైభవముతోఁ జిన్నతమ్మునివివాహమునకుఁ దరలిపోవుట ఋజువుచేయలేనిచో నెవరికిఁబుట్టినవారగు దుగోకదా ! మఱియు వీరు ప్రకృతపుష్పగిరిపీఠాధిపతులకుఁ జదువురాదని చినమాంతా చార్యులవా రాక్షేసింపఁగా లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి “ మీరు గుత్తా లున్నవా ? బండ్లు కలవా ? ఎద్దు లేవి ? ఏచుఁగు లెక్కడ నున్నవి ? భుజిస్తేలు కిరీటాలు సూర్య చంద్రహారాలు వేయలేమి ” యని యడిగి “ పీఠాధిపతులగు మాగురువులకుఁ జదువు తోఁ ఎఱియోజనములేదు వారికి భాగ్యమే కావలసినది ” యని “ న విద్యా కారణం వుంసాం భాగ్యమేవహి కారణం, భాగ్యం ఫలతి సర్వత్రా న విద్యా న చ పౌరుష. ” మృత్యు స్లోకమును బ్రమాణముగాఁ జూపియున్నాడనియు నిటువంటి యపండితులు వ్రాసెడి పత్రికలను బ్రమాణబుద్ధితోఁ జరివెడివానికంటె మానవాధముఁడు వేఱుగ నుండఁడని చాటిచెప్పవచ్చుననియు నొకయభాండము వేయుచున్నాడు. ఆయన నిజ ముగా నట్లువ్రాసియుండినచో నట్టి పత్రికను జదువువాఁడు మానవాధముఁడని యొప్పు కొనవలసినదే. కాని తద్వ్యాసములో నీపంక్తులు లేకున్న బా॥ జిగా రెవరికో పుట్టిన వారను మానవాధమాధములను నగుటట్లుండఁ గృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు వ్రాసినట్లు రెండుశృంగములుగల వీరికి నాల్గుపదంబులుగూడ నున్న బాగుగ సరిపడియుండుటకు వీరాడుమంట లధోముఖంబునుండి వచ్చినట్లుండుటకును సందియముండదు. ప్రకృతపుష్ప గిరి పీఠాధిపతులకుఁ జదువురాదని గురువులగు చినమాంతాచార్యులవారు వ్రాసిరి. లక్ష్మీ నారాయణశాస్త్రి యపండితుఁడని శిష్యులగు పా॥ జిగారు వ్రాసిరి. చినమాంతాచార్యుల వారు కానఁ బుట్టుటతో నే చదువంతయు నేర్చుకొనివచ్చిరి కాని యందఱికి నెట్లురాఁ గలదు ? చదువుకొన్నందులకు సార్థకమేమి ? చదువువలన శాంతేశమదమూదినద్గుణము లుపడవలె. సర్వసముదై వర్తిలవలెఁగాని “ విద్యా వివాదాయ ” యనునది యస్వ గ్ధముచేయుటకా తదుపయోగము ? ప్రకృతపుష్పగిరిపీఠాధిపతులకుఁ జదువు వచ్చునో రాగో ! చదువుకొన్నచదువు శమదమూదినద్గుణసంపత్తికి సంజనకమై సార్థకమగుచున్న చో లేదో పరిశీలించిన వెద్దమనుష్యులకు బాగుగాఁ దెలియుచునే యున్నది. తెలియఁ గలదు. చదువునకుఁదుద యెక్కడికి ? ‘ నహిసర్వ స్సర్వం జానాతి ’ చినమాంతా చార్యులును సర్వజ్ఞులు కారు. వారికిఁ జదువురాదను నారును వలసినంతమంది గలరు.

ఇక లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి అపండితుడనుట పా॥ జిగారి నోటికొవ్వవల
నఁగాని వేటొందువిధమునఁగాదు. ఎన్నాళ్ళోయాయనవద్ద జనువుకొనినఁగాని పండి
తుఁడుకాని తానిట్లునుట యింక నెందువలనగును ? ర యేఱుడుముక్కలు ప్రోగుచేసి
కొని లెక్కరులిచ్చుటయు వ్యాసములు వ్రాయుటయునే పాండిత్యమనుకొని పా॥జిగారు
పండితుల నపండితులఁజేయ బయలుపెడలిరి. పెడలుదురుగాక; పండితపరివత్తునఁ బ్రసం
గింపఁ దట్టస్థించినవాఁడుగాని పస బయటఁబడదు. ప్రకృతపుష్పగిరి పీఠాధిపతుల
పూర్వాశ్రమసోదరులగు గింజుపల్లి పున్నయ్యగారు ముం దేస్థితియందోయుండి యిప్పు
డేస్థితితో వచ్చినారట. పున్నయ్యగారనఁ గా గతించినస్వాములవారికి బహిఃప్రాణము.
వీరినిజాడక వారు ముహూర్తమాత్రముగూడ నుండలేకపోయెడివారు. ఇది బహుజన
విధియు. అపుడు పున్నయ్యగారికి దత్తస్థానమున నేజెంటుపని. అనఁగా దివానుతరు
వాతియధి కారము. (సేనాధిపతి) అట్టివారు తమ్ములు పీఠమెక్కినతరువాతఁ గొన్నాళ్ళు
సన్నిధికేరాక తుదకు సన్నిధిస్థానోద్యోగుల బలవంతముచే వచ్చియుండుచుండిరి. పూర్వా
శ్రమసోదగులుకదాయని స్వాములవారు వీరిని బిలువరు. తలఁపరు. స్వాములవారి
పూర్వాశ్రమసోదరులనియు వెనుకటినుండియు నేతత్త్విత కార్యనిర్వాహకులుగా
నుండిరనియు నితగోద్యోగు లగ్గాధికారిపదవి నధిష్ఠింపించిరికాని యధ్యక్షు లంతరంగ
మిచ్చి మన్నింపమికి విచారించుచు వారు నిరుత్సాహులయియే యుందురు. మునుపటి
కంటె నెక్కువధనము నాదల వైచికొనియుండు వీరికి సంస్థానవిషయిక సర్వకార్య
నిర్వాహపూర్వకతత్పరగోవుధ్యనుకూలసదుపాయాన్వేషణజనితవ్యాకులిత మనస్కత్వము
దప్ప వెనుకటికంటె వచ్చినయాన్నత్య మేమియుఁ గనఁబడదు. అధ్యక్షు లంతరంగమీ
యమికిఁ గల కారణ మవ్వారి పూర్వాశ్రమీయబంధుజనోపర్యనురాగాభావమేకాని
వేఱుకాదు. ఆశ్రమస్వీకారానంతర మవశ్యము నాచరింపఁదగిన మాతృదర్శనవందన
సత్కారకరణములకే యింతవఱ కీయకొనని శ్రీవారిపర క్తికి మేరలేదు. పాకయాజి
గారును మాంతాచార్యులును నెప్పటికి నొక్కటేస్థితితో నున్న నుండురుకాని తత్కర్మం
గలవారిస్థితికి మార్పుగూడఁగలుగుచునేయుండును. చాలమంది తాల్కాకాగుమాస్థాగిరి
దగ్గఱనుండి యొక్కొక్కపెట్టెక్కియే తహశీల్దారులును గత్తెరులును నగుచున్నవారు.
వారిపొజెపను ననుసరించి స్థితియు మాఱుచుండును. అట్లే చిన్న నాఁటినుండియుఁ
దదాస్థానమునఁ గొలుపుచేయుచున్న పున్నయ్యగారు కృమముగాఁ బ్రమానునకు
వచ్చి దివానులయినప్పుడు స్థితి మాఱినేమాఱును.

“జీతములిచ్చుటతో నవి గోపములుగాఁ గనఁబడలేదా” యని పా॥ జిగారు

ప్రశ్నించుచున్నారు. ఏదినము నిన్నుటయేబదిరూప్యములవ్యయమునకుఁ దక్కువలేకుం

డనుండు నేతత్సంస్థానికుల కింతమందికి జీతమిచ్చునధికార మెంతమూత్రమునులేదు. అట్టియధికారము జుట్టుకు రెండురూపాయలవంతున శ్రోతలయొద్దను భిక్షకుఁ బదిరూపాయలవంతున బేరులయొద్దను వసూలుచేయు శ్రీశృంగేరిశ్రీవిరూపాక్షసంస్థాన శ్రీసీతాధికారులగు చినమాంతాచార్యులవారి కుండవచ్చును. నిత్యసువాసినులగు సువాసినుల నొకరిరువురిని నంతమందియేయైన యత్యంతప్రియశిష్యులను దప్ప నన్యుల నవలకనిచి యారగించు నాస్థానికులకంతయు నవశిష్టమయ్యెడిని. అట్టివారలే జీతము వీయవలెఁగాని యన్యు లేమియాయఁగలరు? ఇచ్చినను నెంతమంది కని యిత్తురు? రామకృష్ణచయనుల వారు లక్ష్మణసోమయాజులుగారు లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారు నేనుమాత్రమేయైన నింతయో యంతయో జీతమిత్తు రనుకొందము. పా॥ జిగారిల్లిప్రకారమే దూషణపత్ర కాపతులము మేము నలువుర మేకాక గుంటూరు గోరంట్ల చెరుకూరు మట్టిపూడి బాపట్ల చంగళగిరి నర్సారావుపేట మున్నగు గ్రామములవారు సహస్రసంఖ్యకుఁ దక్కువలే కుండ నుండియుండిరి. వీరి కందఱకుం బ్రతిదిన మొక్కొక్కరి కొక్కొక్కరూపాయ యిచ్చినను నెలకు ముప్పదివేలరూపాయలు కావలయును. నిత్యకృత్యమునకే నెలకు నేడెనిమిదివేలరూపాయలు కావలసినసంస్థానికులు మముబోటిదూషణపత్ర కాపతులకుఁ ద్రై నముప్పదివేలరూపాయ లెక్కడనుండితెత్తురో యోజింపవలసినవిషయము. దూషణమో భూషణమో చినమాంతాచార్యులవారు మాదేశగురువులు కారనియుఁ బుష్పగిరి పితాధిపతులే మాదేశగురువులనియు వ్రాసెడివారు నేలో లక్షలో కోట్లలో యున్న వారు కాని చినమాంతాచార్యులవారే సకలజగద్గురువులనియు శృంగగిరిపుష్పగిరివిరూపాక్షాది పీఠములన్నియుఁ దచ్చివ్యపీఠములనియు వ్రాసెడివారు గురుపరమగురువులను దీసివేసిన నిష్పటికి బయటికివచ్చినవార లిరువురు కనఁబడుచున్నారు. వారు పా॥ జిగారును రామేశ్వరశర్మగారును. వీర లిరువురకును జీతములిచ్చుటకుఁ జినమాంతాచార్యులవారికి ఘన మైనపనిగాదు. కనుకఁ బా॥ జిగారు జీతములమాట నికఁ దలపెట్టకుందురుగాక. పక్షపాతపువాఁతలు తమవికాని మావికావు.

ఇంతకును జెదమాంతాచార్యులవారు తామధిష్ఠించుటతోడనే పీఠమును విగతప్రాణముచేసి పుత్రులకు భూములు కొనిపెట్టిగని లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రివాసిన దానిమీఁదఁ గదా యిదియంతయు బయలుదేరినది? దానికిఁ బా॥ జిగారు చెప్పినప్రత్యుత్తరమేమి? మీస్వాములవారుకూడఁ బూర్వాశ్రమబంధువులకుఁ బుష్కలద్రవ్య మిచ్చుచున్నారని. ఇత్తురుగాక. వీరు సదండులు. సదండు లజ్ఞానులనియు విదండంబు లజ్ఞానులనియుఁ బా॥ జిగారివ్యాఖ్యానము. అజ్ఞానులుచేసినపనియే జ్ఞానులు చేసినప్పుడు వీరిజ్ఞానమునఁగల విశేషమేమి? విజయవాడయతులవలే వీరును రైళ్ళలోబ్రయాణముచేసిన పిరియాధికృత మేము

న్నది? ఇంక నేల యిట్లువ్యాసుకొనవలెను? ఇట్టియుముకదంపుడుమాటలు వ్రాసి యేల పరిహాసపాత్రలు కావలె? పా॥ జిగా రికనైనను జ్ఞానముచెచ్చుకొని లేఖినిని విశ్రమింపఁ జేయుదురు గాక. తాంబూలచర్వణవిదేశకంతుకధారణము లూనరించెడి చినమాంతాచార్యులవారు పరీతాంబుజబువులని యందఱు నాక్షేపించిరట. అయ్యది యాక్షేపణీయ విషయముకాదని పా॥ జిగారుకూడ వాదించరట. కాని గజారోహణ శకటారోహణ కిరీటధారణాదులు పుష్పగిరిపీఠాధిపతులు చేయుచున్నారకావున మాగురువులు తాంబూలచర్వణకంతుకధారణనువాసినిహస్తస్వహస్త న్యస్తకబళభక్షణాధికములు చేయుచున్నారు. సిగ్గువిడిచి తాంబూలచర్వణము నాక్షేపించుటమావ్యయముకాదా యని ప్రశ్నించుచున్నారు. ఇంతకంటె సిగ్గువిడిచినప్రసంగము వేఱ యేమికావలయును? ముంజేతి కంకణమున కద్దమెందులకు? మర్యాదానమాంసభక్షణాన్యకార్యకరణ మేదేని చేయుచున్నట్లు నాక్షేపింపఁబడినప్పుడు చేయుటలేదనికాని చేసిన దోషము రాదనికాని నిర్వాపించుకొనవలయునుగాని వారు చేయుటలేదా? మీరు చేయుటలేదా? యనినఁ జెన్నెడిదేమియున్నది. అట్టివారు మరల నధికులనుని చెప్పకొనకు యెందులకు? ఇయ్యది ‘తపశ్శతదుష్టన’ యను న్యాయము ననుసరించినదికాని పుష్పగిరిగ్రామిపీఠాధిపతులగజారోహణాదులు దుష్టములని యొప్పుకొనునదికాదు. గజారోహణాధికము లితరయతులకు గోషదాయకములుకాని పీఠాధిపతులకుఁగావు. విద్యారణ్యులతపశ్చర్యచే లక్ష్మీసురస్వతులు పరితృప్తలై పూర్వముట్లు వరమిచ్చియుండినారు. చూడుఁడు. ‘రేణుకాతంత్రము’ క్లో॥ ఏతస్మత్కృష్ణత్రయంధోళికాది యద్యద్దత్తం రాజభీరాజచిహ్నం తత్సర్వం తే ధారితంచాపి భూయాత్ : గోషిత్యం తేస్తు పీఠక్రమేణ॥

ఇట్లు శ్వేతచ్ఛత్రకిరీటధారణగజారోహణాది రాజదత్తరాజచిహ్నములు నిర్దోషములని చెప్పఁబడుటచేతనే పరంపరగాఁ బీఠాధిపతు లట్లుధరించుచున్నారు. లోకులు హర్షించుచున్నారు. క్రిందుమీఁదెఱుంగని యసంబద్ధప్రతిపాది కమక పా॥ జిగా రిది యడిగిరి. కాని విజ్ఞు లెవరును నడుగరు. ఇట్టిపా॥జిగారు జి. యస్. బి. సరస్వతి తొత్తునుంచుకొనలేదా యని ప్రశ్నించి దానిఁగూడ నుపాదేయముగాఁ బరిగణించురుగాఁ బోలు. సంతోషము. “రామకృష్ణసోమయాజిగారు వేలకొలదిధనమార్జించి యీనడుమఁగావించిన చయనముతో భారతలోకమునంతను ద్రత్రాపి శ్రౌతిసంతతిసంతతును బరాభవముగావించియున్నా” రని పా॥జిగారు మరల వారిపైఁబడుచున్నారు. పత్రికాప్రచురించినవిమోచలు పా॥జిగారు పండితదూషణమే ప్రధానముగాఁబెట్టుకొని యందును బేరుఁబెట్టియోపెట్టకయో రామకృష్ణచయనలవారి యుసురుపోసికొనకయున్న పక్షమే లేదు. పెక్కండు పెద్దమనుష్యు లిందులకుఁ జీవాట్లుపెట్టి విసికిపోయియున్నవారు

పుణ్యమోపురుషార్థమో యార్జించుకొనుటకు వారుచేసిన చయనముభారతలోకమునకును శ్రాంతిసంతతికిని బరాభవదాయక మగుటయేల ? చూడలేకయా ? పండితులప్రాభవ మంతయుఁ బలుగాతులకుఁ బరాభవదాయక మే యగుచుండను. అది వారిదురదృష్టము. తమకు లేకపోయెనని యొకయేడుపు; ఎనుటవారి కుండెనని యొకయేడుపు. ఇది యస హానముగదా ? రామకృష్ణసోమయాజిగారిచయనము తౌకికముగాని దైకముగాదని వీరి సుంజీవని చక్కగా ఋజువుచేసియుండెనట. ఏమీ గానినిపుణతి? ఇది శ్రుతిభక్త్యసంజీ వనికాక పాకయాజిసంజీవనిగూడ నయ్యెనోటు ? పాఠజిగారు పగలోకమున కెప్పుడు పోయిరి ? కాకున్న నది తత్సంజీవని యటులయ్యె ? అది యట్లుండనిండు. ఋత్విక్కులుగానున్నవారి నడిగినయెడఁ జయనదుస్థితి దెలియఁగలదట. పాఠజిగారివంటిద్రుష్టాం డెవడేని వారిచయనమునకు వంకపెట్టుఁగాక. అయ్యది వారిప్రత్యేక భంగకరముకాదు. ఏనుఁగువెక్కి యేగెడివానిఁజూచి యెన్నిశునకములు మోటుఁగవు? చయనులవారు తోర్పులలో నిచ్చినసాక్ష్యములను వేసినవ్యాజ్యములను వినినవా రెవ్వరును తౌకికచయనుల వారిచే స్వాములవారు పరాభవింపఁబడిరని తలంపఁజాలరట. ఇందలియగమేమో తెలిసి కొనఁ బాఠజిగారికడకే పోయిగావలయును. ఎందుకువచ్చినగోల యిది ?

లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి రామకృష్ణచయనులవారిచే జిహ్వాంతాచార్యులవారనేక విషయములఁ బరాభవముఁబొందియున్నారనివ్రాసినందులకుఁ బాఠజిగారేమేమో కొక్కరించుచున్నారు. చివరమాంతాచార్యులవారి యహంకారధ్వంసినిని ఖండించుచు రామకృష్ణచయనులవారు బాలబోధినివ్రాయఁగా గురుధిక్కార మొనరించితివని వారికి వీరు బహిష్కారము పంపిరి. ఆబహిష్కారప్రతిక తనయధికారము తాను జూపలేకపోఁగాఁ దన్నుఁదీసికొనిపోయిన కిష్యవకు వంగలు సభవారిచే బహిష్కారమువేయించినది. ఇది చివరమాంతాచార్యులవారి జయమో పరాజయమో పాతకులే పంపింతురుగాక. ఇది మొనటిది. ఇంక రెండవది యజ్ఞముఖమునఁ బ్రాయశ్చిత్తపశు నొక్కటియా రెండో యనువాదమున రామకృష్ణచయనులవారు బైబివాడలో మహా జనసభజరిపించియుండ ననవసరప్రశ్నములు కొన్నివేసి సమాధానముఁ దయనేక సభ నుండి వెడలిపోయి బహుదేశములనుండిపఱు తెంచిన కలుచుందిగుహోపండితు లేకగ్రీవము గాఁ బ్రాయశ్చిత్తపశువులు రెండని తీర్మానించిననై మరల నేమూలనో తనకు దగ్గర బంధువులగుతాతాతాయుడు శాస్త్రిప్రభృతులఁ గొందఱఁగూర్చుకొని యొక్కటేపశువని తీర్మానించుకొని యీతీర్మానముపై రామకృష్ణచయనులవారిచే వ్రాయఁబడిన గ్రంథ మును ఖండింపలేక యూరకుండుట. ఇదియు జయమో పరాజయమో విజ్ఞులు విమర్శింతురుగాక. ఈకాణములవలన లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి వ్రాసినదానికికె బాఠజిగారు

పలకరింప నవసరములేదు. శ్రీహరిదిగ్విజయయాత్రలఁ బ్రశంసించిన రామేశ్వరశర్మగారికిఁ గూడ నిదియే ప్రత్యుత్తరసంగ్రహము. వీలైనచో విస్తరించి విన్నవించుము. చయనుల వారి వాక్యములకు సంక్షేపముగాఁ బ్రమాణముల నిదివఱకే కనబఱచితిమి. కావలయునన్న మరల నొకపరి ప్రదర్శింపఁబడును. ఎవరో యెచ్చటో మెచ్చిరని వ్రాయుటకంటె నేమోమోటుమునులేని పండితులయెదుటనే యొకసారి వీరిరువురందఱ ములను బరిశీలించి సభిక్తార్థులుగాక. ఏకపక్షవాదమున నెవరో వచ్చిరి. ఏమో పొగడిరి, యని యెన్నివ్రాసికొనినను నిష్ప్రయోజనము. ఆగోదావరీ మండలంబునకే చని విచారించిన సంతయుఁ దెలిసెడిని. చినమాంతాచార్యులవారు చేయించిన యేకపక్ష యజ్ఞము తత్రత్యులచే నెంతగర్వింపఁబడుచున్నది స్పష్టమయ్యెడిని. పత్రికా కార్యస్థానములకు విమర్శనార్థ మనేకులు పుస్తకములను బంపుచుందురు. బదులుకు బదులు పంపఁబడు పత్రికలుగూడఁ బగపత్రికలయభిప్రాయము పడయఁజూచుచుండును. అట్లనేక గ్రంథములను బత్రికలును వచ్చి మా కార్యస్థానము నిండుచుండ నొకపరి పత్రికలన్నింటి మీఁదఁగూడ సభిప్రాయ మిచ్చియుంటిమి.

అది నిర్నిమిత్తమని పా॥ జిగారు వ్రాయుచున్నారు. తమ కనుకూలముగానే యుండినచో సనిమిత్తమయ్యెడిదే కాని ప్రతికూలమైనది. అస్పృశ్యతానివారణాదియూర్ఫి ధలఁజేసెడి యాంధ్రాదిపత్రికల నగ్గించితి నట. తనపత్రిక నెగ్గించితి నట. ఏమని యెగ్గించితి? పండితులఁ దిట్ట వలదని. ఇదియే నేనుజేసిన తద్దూషణము. ఆంధ్రాదిపత్రికల భూషించుట యొకతప్పు. పండితులఁ దిట్టవలదనుట మఱియొకతప్పు. అబ్బా! పా॥ జిగారి కెంతతప్పులు చిక్కినవి. ఆంధ్రాదిపత్రికల నగ్గింపక తనవలెనే యెగ్గింపవలయుఁ గాఁబోలు! తన కది వ్రతము. ఈమహావ్రతమును బట్టుట కందఱికిని జేతకాదు. ఏతద్వ్రతాచరణమువలని ఫలమేమి? ప్రతిదూషణతిరస్కారములు. ఆంధ్రాదిపత్రిక లస్పృశ్యతానివారణాదు లాచరించుఁగాక. అయ్యవి యంగీకరింపనిపండితుల నవిదూషించుటలేదు. తమపని తాము చేసికొనుచున్నవి. దూషించెనే దూషుఁడు. పా॥ జిగారు దూషించినట్లు దూషింపవు. ఈదూషణ మెవ్వరికిని జేతకానిది. ఇందు వీరికి దూషకచక్రవర్తియని బిరుదముగూడ నీయవచ్చును. పా॥ జిగారు పత్రికానిధిచెచ్చుకొని నన్నుఁ బడఁదిట్టుదురుగాక. అప్పుడుకా దిప్పుడు. ఎప్పటికిని పండితులఁ దిట్టవలదని బలిమాలెద. పండితులనే కాదు. పరుల నేరినిగూడ. పా॥ జిగారికిఁ దమ్ము శాంత మవలంబించి వ్రాయుడనియనుట యిష్టమేయట కాని తమకు హితోపదేశము చేసినప్రకారము నేనును వర్తింపనందులకుఁ గోపమువచ్చి నన్ను దూషింప మొదలిడరట. ఆవర్తింపమి యెయ్యది? నేను జనమాంతాచార్యులవారు భాష్యములుచెప్పి తమవైదుష్యముచేఁ గొందఱ సుముఖులఁజేసికొని

ఖిలములగు చున్న ధర్మములఁ బునరుద్ధరణకుఁ బ్రయత్నించుచున్నారని భూషించుటయు
 మరలఁ దాంబూలచర్వణకంచుకధారణకాదులు పనికిరావనియు మీరు పీతాధిపతులనుని
 యెంతసేనఁగులాడినను జనసామాన్యమును మీవైపునకుఁ దిగిపుష్కొనలేరనియు దూషిం
 చితివంట. ఇది యుచితమని బుద్ధిమంతు లనరట. బుద్ధిమద్వరులారా! పా॥ జిగా రనుట
 కేమికాని యీదూ మణిభూమణములు పరిశీలించి యుచితానుచితములు మీరేసెలవిండు.
 చినమాంతాచార్యులవారు ముందెపుడో తమకీష్యులఁ బీతాధిపతులఁగా నియమించి
 వ్యాజ్యము వేయించెదమన్నారట కాని యింకను నాపనులు చేయలేదట. విరూపా
 క్షపీతాన్యతులు వ్యాజ్యము వేయనేవేసి నిశామురాజ్యమునఁగల పుష్పగిరి వారి యగ్ర
 హారముల బ్రస్తుత్యించుట. వారెంత యపకార మాచరించినను నభినవసరస్వతి జ్వలము
 గొట్టిని రాయినతె మిన్నకుండి శ్రీవారి కింతయాశ యెందులకని చినమాంతాచార్యుల
 వారిని గూషించుచున్నదట.

అందుల కభినవసరస్వతిని గంగిరెద్దుతోబోల్చిరి. అది తనకు మేలవేసినవానిని
 వేసింతువామన్న ననుకూలముగాఁ దలనూగించునట. ఏమియు నీయనివాని కేమి
 చెప్పెదవన్నఁ గాలితో మన్ను గీతీవేయునట. చూచితిరా పా॥ జిగారి పల్లెరములు !
 పట్టిపల్లెరము లవమాతము నాత్మానుసంధానమొనరించు లోకాతీతులఁ గలవర పెట్టకు
 న్నును బ్రపంచముతో సంబంధముగలిగియున్న యగ్మదాదుల కత్యంతతాపకరములు
 కాకపోవు. ధర్మాధర్మచర్చ యంతయును నగ్మదాదులచే కాని ప్రపంచాతీతులకు దేని
 తోడను బనిలేదు. కనుక నీప్రలాపములకుఁ బ్రత్యుత్తరముగా యథార్థకథనము చేసి
 తీగవలయును. ఒకరి నొకరు తిట్టుకొనుటలో నెవరును నెనుదీయువారు కారనియుఁ
 గలహృద్ధికరములగు నేతాదృగ్వాన్యసములఁ బ్రకటించు టనవిసరమనియు నిట్టియనోన్యన్య
 రూపణలఁ దెలికించి యగ్మ లవహాసింతురనియుఁ గొందఱు పెద్దమనుష్యులు వాకొను
 చున్నవారు. అయ్యది వాస్తవమే. ఈవిషయము మాకుఁ దెలియనిదికాదు. అయినను
 బ్రపంచసంబంధము గలిగియున్నంతవఱకు నిట్టిపల్లెరములకుఁ గొంతవఱకైనను బదులు
 చెప్పకుండుట యసమర్థతాదోషకము. కావునఁ బ్రతివ్రాయుటకుఁ బ్రయత్నించునన్ను
 మన్నింపఁ బ్రార్థితులు. చినమాంతాచార్యులవారు ప్రకృతపుష్పగిరిపీతాధిపతుల గంగి
 రెద్దుతో బోల్చినప్పడు తక్షిష్యులగు పా॥ జిగారు మాయభినవసరస్వతిని దానితోఁ
 బోల్చుట వింతగాదు. కీరు వారియొద్దఁజదివిన మీమాంస యియ్యది గాక మఱియెయ్యది?
 ప్రకరణజ్ఞానిముగల పండితులకు బోధపడఁదగిన శారీరకమీమాంసాభ్యాసము పంచ
 ాన్యవృత్తాంతిగూడలేని పా॥ జిగారికి బోధపడుట దుర్లభము. పీతాధిపతులు పరస్పర

మన్నదమ్ములవంటివారలు. అందును బుష్పగిరివిరూపాక్షపీతాధిపతులు కేవలసహోదరులు. ఏకద్రవ్యాభిలాషులు. ఏకద్రవ్యాభిలాష ద్వేషజనకము. కావున లోకమునగల యెల్లరు సహోదరులతోపాటు కొంతకాలము స్నేహము గొంతకాలము విరోధమును గలిగియుందురు. అందువలన విరూపాక్షపీతాధ్యక్షులు పుష్పగిరివారిపై వాఙ్మయజేసి నిజాంగరాజ్యమునగల వారియగ్రహారములు చెండు జప్తుచేయించిరి. తద్రాజ్యస్వభావమును బట్టి యప్పని సులభముగా జరిగినది. ఉభయలకును న్యాయస్థానముల వాదోపవాదములు నడచుచున్నవి. అంతియేకాని విరూపాక్షపీతాధ్యక్షులు చినమాంతాచార్యులవారి వలె శ్రీముఖములు ప్రచురించుట లేదు. పుష్పగిరివారిని గాని తత్సంబంధులను గాని తెగఁ జిట్టుటలేదు.

అట్టి పట్ల కభినవసరస్వతిగాని యన్యులు గాని యన్యాయముగా విరూపాక్షము వారితెరు వెందులకుఁ బోవలసియుండును ? చినమాంతాచార్యులవారును బుష్పగిరివారిపై వ్యాజ్యముజేయించి కోర్టులకెక్కి కొట్లాడకుండు నెవరు వలదనిరి ? దానికిఁజేతిగాక నోరున్నదికదా యని పుష్పగిరివారిని దెగఁజిట్టు నారంభించిన వారికిట్టి శున కాగానములు లెక్కలేక యూరకున్నను శిష్యు లెట్లూరకుందురు ? చినమాంతాచార్యులవారి శ్రీముఖముల కభినవసరస్వతి యొక్కటియే బదులువ్రాసినదా ? దేశజను లనేకులు వ్రాసిరి. దేశగురువులఁజిట్టినప్పుడు దేశజనులెట్లూరకుందురు ? అక్షలరూపాయల యాదాయముగల పుష్పగిరివారిపై వ్యాజ్యముజేయించుటకుఁ జినమాంతాచార్యులకు నేలరూపాయలు కావలసివచ్చినవి. అందులకుఁ బరానందభారతులకుఁ బట్టాభిషేకము గావించి వారిపేరువొందనే పాపరుదావా నడపుటకుఁ బ్రయత్నించిరి. కానివారు పెన్ననుదారు లగు కితంబున నది చెల్లనేరదయ్యెను. పరానందభారతులు ప్రాక్తనాశ్రమమున రిషిన్యాయినశ్శిష్యులు. ఇంటిపేరు తల్లావజ్జులవారు. పేరు గంగాధరశాస్త్రిలు. వారికిని వారి చెండనభార్యకును వైరము సంభవించుటవలన సన్యాసము దీసికొనిరి. అద్భుతవశమునఁ దచ్చీకరణమునకుఁ జినమాంతాచార్యులవారే సిద్ధించిరి. చాలించుము రాజకీయకార్యభారవాహకులై తరువాత ధర్మపత్నితోఁ దగవులాడలేక ప్రపంచమును గోసియే సన్యసిందిరి కాని సన్యాసముదీసికొన్నను గాడిదెబరువు తప్పలే దనుసామెతగా రాజకీయకార్యభరము వహింపవలసియే వచ్చినది. ఇదియంతయుఁ జినమాంతాచార్యులవారి ప్రసాదము. శ్రీవారు శ్రీశృంగేరివిరూపాక్షసంస్థాన శ్రీవీరసామ్రాజ్యమునకుఁ బట్టాభిద్రులై పుత్రునకుఁ బుష్పగిరివీరసామ్రాజ్యమునఁ బట్టాభిషేకము గావించిరి. అట్టిశిష్యునకుఁ బుష్పగిరివీరపుత్రుఁడై వచ్చుట యెల్లున్నను ముందు పెన్ననునకుఁ బాసిపోగలఁడని

పాపరుదావా మానుకొని ప్రస్తుతము పరుని పేరుతో స్క్రిముదావా నడపుటకుఁ బ్రయత్నించుచున్నవారు. శ్లో॥ యత్నికృతే యది నసిధ్యతి క్షోత్ర వోషః॥ అయ్యది సమంజసమే. మహారాజువలె వాఙ్మయము నేయింపవచ్చును. పుష్పగిరిపీఠపుటాస్తి చచ్చిన భోగింపవచ్చును. శ్రీముఖము లనుపేరఁ బుష్పగిరివారిని జెడఁబడదెట్టుటయు వారికిని వారి శిష్యులగు పండితప్రకాండులకును బహిష్కారములని విధించుటయునే పనికిరానిది. అందులకే యందఱును దిరుగఁబడుట. తన్మూలములే బహిరంగలేఖలు. గ్రంథవిస్తరభీతిని దద్దపీఠరంగలేఖలఁ బ్రకృతము ప్రచురింపమానితని, వీలైన నేటొకపటి ప్రకటింపఁబడును.

అందఱిలో నభినవనగస్వతియు నొక్కటిగాని పుష్పగిరి వారిపక్షమున దిగి చినమాంతాచార్యులఁ దిట్టుకున్న వారిచ్చెడిది వారీయదనియు విరూపాక్షమువారిని దూషించిన వారిచ్చెడిది యుగఁబెట్టెదదనియుఁ దలంచెడిది కాదు. పుష్పగిరివిరూపాక్షసీతాధిపతులవై దానికిఁగల గురుత్వము పోషకత్వపురస్కరముకాదు. జగద్గురుత్వపురస్కరము. పోషకుల లనేకు లున్నవారు. వారిలో వీరు నొకరు. ధర్మమునకుఁ బాటుపడుటయే దానికిఁ గావలసినదికాని పోషకుల నెల్లరం బూనివేసికొని పోవలసిన యవసర మెంతో నూత్రమును లేదు. అట్లుకాక యిచ్చెడియిరువదియైదురూపాయలు నెగవేతురనియే యభినవనగస్వతి పుష్పగిరివిరూపాక్షసీతాధిపతుల కనుకూలముగావారీయుచున్నదని యనుకొందము. చినమాంతాచార్యులవారి శ్రీముఖములకు బదులువ్రాసిన గుంటూరుప్రసిముఖ గ్రామస్థుల కందఱికి నేమియిచ్చుచున్నారు? వారందఱును బుష్పగిరివారిమీఁద వ్యాజ్యమువేసి నిజాయరాజ్యమునఁగల యగ్రహారముల జప్తుఁజేయించిన విరూపాక్షము వారిమీఁది కేల దాడివెవలకుండిరి? ఇంక నెందుల కభినవనగస్వతిని గంగిరెద్దుతోఁ బోల్చి పల్లవములు విలిఖింపవలసినచ్చినది? కావున నిదియంతయు నధికప్రసంగమని యందఱును గుర్రెఱుంగుదురుగాక? మఱియు విరూపాక్షపుష్పగిరిపీతాధిపతులభినవనగస్వతికిఁ బ్రతితత్సరము నింతయో యంతయో యిచ్చుచున్నందునఁ దత్కృతజ్ఞత చూపుటగూడ పోషముకాదు. కృతఘ్నుత కూడదుకాని కృతజ్ఞత చూపవలసినదే. ఆరు వందలరూపాయలు నొక్కమాత్రె యొసంగినపుష్పగిరివారివైఁ గృతజ్ఞతలేక కృతఘ్నుఁడగుటకుఁ బాఠిగారికిఁ దగుఁగాని యేరికిఁదగును? వీరు తామును బుష్పగిరిపీతాధిపతుల మహారాజపోషకులుగాఁ బ్రచురించుకొనుచున్నవారు. వారిదృష్టికిఁ బ్రకృతపుష్పగిరి పీతాధిపతులు పరానందభారతీస్వాములవారు. తమరు మాపుష్పగిరిపీతాధిపతులకును మల్లది రామకృష్ణవిద్వచ్చయనులు గొల్లపూడి లక్ష్మణసోమయాజులు కప్పగంతు

సీతారామచయనులు దెందుకూరి నరసింహశాస్త్రిగారిని బహిష్కరించినట్లు వారితో
దత్తాత్రేయపితృముగా వేమూరి శివస్వామిశాస్త్రిగారు గోదావరిజిల్లాయంతయు నగ్ని
హారముగా నొసంగిన ప్రియరాసందభారతులకు జనమాంతాచార్యులవారు తత్సప్నగిరి
తాధిపత్యము రిజట్టరుకూడ జేసియిచ్చియున్నారు.

కనుక జనమాంతాచార్యులపక్షమున దిగి నమస్కరింపఁదలఁపఁదలచు
జిల్లాటయు నింద్రులు చంద్రులని వారిని భూషించుటయు దత్తాత్రేయగిరి తాధిప
వుల సాహాయ్య మపేక్షించియేయైయుండవలయును. అగ్నిపేక్షతో నిట్టి వట్టివారెల్లు
వారైన నలవాటుపడినవారగుటచేతనే మావివాదగూడ దదానోపణ చేయుచు
న్నారు. శ్లో॥ ఆత్మవ న్యన్యతే జగత్॥ లోకముతనవలెనే యన్యులను బ్రవర్తింతురని
తలంచును. పుష్పగిరిసీతాధిపతులను దదానోపణులను దత్సంబంధులను రామకృష్ణ
చయనులవారిని లక్ష్మణసోమయాజిగారిని లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిని నన్న గుంటూరు
ప్రముఖానేక గ్రామ వాస్తవ్యులను దిట్టిదిట్టి పా॥ జిగా రిప్పటి కుపసంహారమున ముక్త
మించిరి. అబ్బా! వీరి సంహార మెంతకా మునకు గనుగొంటిమి! అనన్వయాదిగోప
భూయిష్టమును నసంగతాభ్యధికమును నగు శీర్ష్యంకేనీ శీర్షిపరాపాక్షసంస్థాన శ్రీపత
రు “ వంధ్యానూన సుమాయాతి ఖపుష్పకృతశేఖరః కూర్మక్షీరకృతాహర శ్శశ్యేంగ
ధనుర్ధర ” యను శ్లోకములొనియగ్గమును స్ఫురింపజేసెడిదేకాని యన్వయుకాదు.
ప్రకృతపుష్పగిరిసీతాధిపతులు తక్కిటిసీతాధిపతులుంబోలె దత్తాత్రేయచిత్రగంగి వీర
మధీస్థించిరి. విజయవాడయతులు నియమవిధిమాత్రబోధకులేకాని సుంతోప్రదేశకులు
కారు. ఈసంగతి వారి ముఖవచనమువలననే తెలియవచ్చెడిది. వీర పరాజకము గాకుండ
నుండెదగిన యోజనచేసిన దివానుగారు శ్లాఘాపాత్రులుకాని నిందాపాత్రులు కారు.
కల్యాణానందభారతీ యపూర్వసేవ మే కలికాలపుదికాని యియ్యది కాదు. వీరి యంత
కత్వమును వీరుచేసెడి కార్యమును గుంటూరు పౌరులు ప్రకటించిన కరపత్రములే చెప్పు
చున్నవి. నోటికివచ్చినట్లు వాగుటయు జేతికివచ్చినట్లు వ్రాయుటయుం బండితేతరు
లగు పా॥ జిగారిపనికాని పండితులదికాదు. ఇంక నిట్టి దూషణవాదముల బ్రకటింపక
పా॥ జిగారు భద్రముగాబ్రవర్తింతురుగాక! పాదరక్షప్రయోగములకు బాధ్యులు
గాకుందురుగాక! వ్యాసాద్యంతముల సత్యమేవ జయతే నానృత మ్మను బోల్లు పాట
పాడకుందురుగాక! అసత్యలేఖకున కదియే సెత్తి గొట్టగలదు తథాస్తు!

అస్పృశ్యతా నిరాకరణఖండనము.

శ్లో॥ వర్ణాశ్రమవ్యవస్థాత్తే ధర్మమైకహేతవే
సర్వధీసాక్షిభూతాయ శ్రీకృష్ణాయ నమోనమః॥

శ్లో॥ శ్రుతిస్మృతిపురాణానా మాకరాయ దయాళవే
ధర్మస్థాపనదత్తాయ శంకరాయ నమోనమః॥

అలమూరులోనీయఁబడిన యధ్యక్షోపన్యాసమును ఖండించుచు నేను వ్యాసమువ్రాసియంటిని. దాని ఖండించుచు దమవాదమును బలపఱచుచు శ్రీ కావ్యకంఠం గణపతి శాస్త్రులుగారు ప్రకటించిన వ్యాసమును నేనుజేసివెతిని. ఉభయులవాదములు పత్రికాద్వారమునఁ బ్రకటితములయినవి గనుకఁ బాఠకులు సత్యాసత్యములు గ్రహింతురు. వాదప్రతివాదములతోఁ బత్రికలనింపుట భావ్యముకాదని యుపేక్షించియుంటిని. కొందఱు నా స్నేహితులు వారిఖండనవ్యాసములోని కొన్నియంశములకైనను సమాధానము వ్రాయనియెడల సనాతనధర్మనిరతులు నిజముగ్రహింపఁజాలరని ప్రోత్సహపఱచినందున సంతోషముగా వ్రాయఁబూనితిని. దయతోదీనిఁ బఠింప వేడుచు న్నాను.

ప్రపంచమున నెవ్వరేని మీవాదము న్యాయ్యముకాదని పరులు సప్రమాణముగ నిరూపించినను దాని ఖండింపఁబూనువారేకాని గుణము గ్రహించి తమయభిప్రాయముచు మార్పుకొనువారి లిష్టుడు కనుపించరు. మండవపాడితాడులు పూర్వకాలమున నుండిరని చెప్పువారు కాని మధ్యస్థులకునూత్రము సత్యాసత్యములు కొంతపఱకు స్ఫురింపక మానవు. ఇదియే వ్యాస లేఖనమునకుఁబ్రయోజనము.

చండాలత్వ మవయవసన్నివేశగ్రాహ్యజాతికాదు. బ్రాహ్మణ త్యాదిజాతులవలె శుశ్రీస్మృతిప్రసిద్ధము. తద్వార్థమున లోకసిద్ధము. గ్రీష్టవృక్షులయం దీజాతి యుండుననగా వివాహితయగు బ్రాహ్మణ స్త్రీయందు దద్భర్తయగు బ్రాహ్మణునివలనఁ జన్మించుననుచు బ్రాహ్మణత్వముండినట్లు బ్రాహ్మణస్త్రీయందు శూద్రు వలఁజన్మించిన వానియగునను దద్భర్తశ్యులందునను చండాలత్వజాతి యుండునని మహర్షులు స్మృత్యుక్తులఁ జెప్పిరి. తద్వార్థమున లోకమందఁగల ప్రసిద్ధినిబట్టి చండాలుర నెఱుంగునది చ్చండాలత్వసంశయముగలిగినప్పుడు బహిర్గ్రామప్రతిశ్రేయ సర్వధర్మబహుష్కృతత్వాదులబట్టి యనుమానము చేయనచ్చును. బ్రాహ్మణస్త్రీయందు శూద్రునివలనఁబుట్టినవాడు తల్లి జాతిలోననైనను దండ్రీజాతిలోనైనను జేరునని పీరు సూచించిరి. మళయాళములోని కొన్నిజాతుల నుదాహరణముగానిచ్చిరి.

ఆనులోమసంకరులలోఁ దల్లిజాతిలోఁ బోలియుండుటయు నె కప్పుడు తల్లిజాతికంటె నుత్కృష్టండు గానుండుటయుఁ గలదు. అట్టితార తస్యములను జెప్పటకు శాస్త్రమే ప్రమాణము. ప్రతిలోమసంకరు లును దద్భర్తశ్యులును దల్లితండ్రికులములలోఁజేరక వారికంటె హీనులగు సంకీర్ణు లగుచున్నారనియే మనుస్మృతి చెప్పుచున్నది. గుప్తమునకు గర్భభమ నకుఁ బుట్టినది రాసభము (కంచరగాడిద) దానిపరంపరలోఁ బుట్టినది రాసభమే యగునుగాని గర్భభముగాదు. గుప్తమును గాదు ఇది లోకానుభవము మనుస్మృతి ॥అ॥ 10॥ శ్లో॥ యథైవశూద్రా బ్రాహ్మణ్యాం బాహ్యం జంతుం ప్రసూయతే తథా బాహ్యతరం బాహ్య శ్చాశుర్వణ్యే ప్రసూయతే । శూద్రుఁడు బ్రాహ్మణస్త్రీయందు బాహ్యుడగు చండాలుని గనినట్లు చండాలుఁడు చాతుర్వర్ణస్త్రీల యందును సంతకంటెహీనుని గనును. దీనినిబట్టి చండాలవంశోత్పన్నులు

నిరవసితశూన్యమైనది వ్యాకరణమహాభాష్యమునఁ జెప్పబడినది. నిరవసితశూన్యమగు సమాహారద్వంద్వసమాసమురాదు. చండాలమృతపాయని యుదాహరణము. అనిరవసితశూన్యమగు సమాహారద్వంద్వసమాసము వచ్చును. తత్తాయస్కారమని యుదాహరణము. ఇక్కడఁ దత్తాయస్కారులు శూన్యమిల్లఁ బరిగణింపఁబడుటవలనను చండాలమృతపులు నిరవసితశూన్యముగాఁ బరిగణింపఁబడుటజేసియు శూద్రవలయు త్రైవిర్ణికేతవమనుష్యమాత్రీవాచకమని తత్త్వభోధినీకారులు వ్యాసినవ్రాత సప్రమాణము. తక్షయనఁగా రథకారుడు. అతఁడు సంకీర్ణుడు. రథకారస్తు మాహిమ్యా త్కరణ్యం యస్య సంభవయని స్మృతులందును సమరమందును గలదు. చండాలమృతపులును స్మృతిప్రమాణముచే సంకీర్ణలేకనుక యీసూత్రములోని శూద్రోపదము వలనఁ జండాలును నిరవసితశూన్యమగుటకు వలచుపడదు.

దీనికి శ్రీశాస్త్రము గారి ప్రత్యుత్తరము “చండాలురు శూద్రులలోఁజేరనియెడల సూత్రము శూద్రాణామనియుండినఁ జాలును. దానిచేతనే తత్తాయస్కారరూపము సిద్ధించును. అర్థమాత్రాలాఘవంపుత్రోత్సవం మన్యాతే వైయాకరణా యని న్యాయము. మిత్రాక్షరము లోఁ సర్థమిముడుట వైయాకరణుల కిష్టమనికదా నీవిభావము. ఒకవేళఁ “దక్షయనఁగా సంకీర్ణుడు-వానిసంగ్రహించుటకై శూద్రశబ్దము లక్షణచే సంకీర్ణనిజెప్పును. అప్పుడు చండాలమృతపాయనురూపసిద్ధికై యనిగఁపింతానా మనువిశేషణ ముండవలె”నని యనియెడఁజేయబడి సరికాదు. రథకారులు ముగ్గురుఁ ద్రైవిర్ణికులలోఁపారే-కర్మవైగుణ్యముచే రథములఁజేయుచు రథకారుడని వాడఁబడువాఁ డొకఁడు. ఇది షాధానాధికారిగా శాస్త్రమందుఁ జెప్పబడిను. రథకారస్తు మాహిమ్యాత్ కరణ్యం యస్య సంభవ యనిచెప్పఁ బడిన సంకీర్ణుడు రెండవవాడు-తత్తాయ వర్ధకి స్వప్న రథకారశ్చ కావ్యత

ట్టని చెప్పబడిన రథకారుడు మూడవవాడు. తత్రాయ స్కారమని యదహరింపుబడిన తక్షయనురథకారుడు డయస్కారుడును బాతి శూద్రుడును గలక శూద్రాణా మని సూత్రముచేసబాలుడు. చండాలును శూద్రులుగనుకనే వానికి సమాహరద్వంద్వము రాకుండుటకై యనిరవసితానామని విశేషము నేయబడినది. ఇద్దఱు రథకారులుండుటచేతనే యమరకోశ శూద్రనర్థమున రథకారస్తుమాహిమ్యాత్ కరణ్యం యస్య సంభవ యని సంకీర్ణరథకారుని జెప్పినది-కొన్ని శ్లోకములకులైని దత్తాత్రు వర్ధకి స్వప్తా రథకారస్య కావ్యతట్టని జాతిశూద్రులలోజేరిన రథకారుని జెప్పినది-ఇటులనే చండాలురు నిద్దఱుకలగు-స్వాచ్ఛండాలస్తుజాతో బ్రాహ్మణ్యం వృష తేన యః॥ శూద్రునివలన బ్రాహ్మణస్త్రీయంగు బుట్టినవాడచండాలాత్తు సంకీర్ణాయని యుండుటంజేసి సంకీర్ణచండాలుడు తర్వాతగొన్ని శ్లోకములకులైని జండాల్లవమాతంగదివాకీర్తిజనంగమాః॥ నిపాదశ్వపచా వంతేవాసి చండాల్పుల్క-సాయని చెప్పబడిన చండాలురు నిరవసితశూద్రులు గనుక దక్షయు జండాలుడును సంకీర్ణులుకారు. పాణినిసూత్రప్రకారము తక్షయనిరవసిత శూద్రుడు-చండాలుడు నిరవసితశూద్రుడు-అట్టిచండాలురను స్పృశించుట దోషావహము కాదని.

త్రైవ రికులలోనివాడు కర్మవైగుణ్యముచే రథములజేయుచు రథకారుడని చెప్పబడును.చానికే యాధానము విధింపబడినదని నీరు చెప్పినది తప్పు-శాస్త్రవిరుద్ధము. ఈసంగతి తేటపడుటకై మీమాంసావైమనీసూత్ర శాబరభాష్యముల నుదాహరించుచున్నాము. శై ॥౮॥ 6॥ నూ॥ 50॥ సాధన్వనాస్తుహీనత్వా న్మూత్రవర్ణా త్రుతీయేరకా॥ భా॥ నతుసర్వవవాత్రైవణ్ణికో రథకారః॥ సాధన్వనా ఇత్యేవ జాతివచన శ్శబ్దః సాధన్వనాయ జాతి రభిధీయతే హీనాస్తు కించిత్త్రైవణ్ణి కేభ్యః జాత్యంతరం. నతు శూద్రః సవైశ్యాః నక్షత్రియాః తేషామిదమాధా

నం కథమనగమ్యతే ప్రసిద్ధేర్తంత్రసర్వార్థాశ్చ. మంత్రోవర్ణోహి భవతి సౌధ
స్వనా ఋభవ శూరచతుషశ్చితి ఋభూణాంత్వితి రథకారస్య ధానమం
త్రః. ఋభవశ్చ రథకారాః. అపిచ నేమింసయంతి ఋభవోయాథా ఇతి
యే నేమి స్మయంతి తే ఋభవ ఇత్యుచ్యంతే. రథకారాశ్చ నేమి
స్మయంతి తస్మాద త్రైవిణ్ణికానా మశూద్రాణా మేత దాధానం.

అథానాధికారియగురథకారుడు త్రైవిణ్ణికుడు కాఁడు శూ
ద్రుఁడు గాఁడు జాత్యంతరుడనినప్పు డుదన స్వతంత్రజాతి లేనందున
సంకీర్ణుడే రథకారుడని స్పష్టపడినది. త్రైవిణ్ణికులలోనివాడే కర్మ
వైగుణ్యముచే రథముల జెక్కుచు రథకారుడని వాడబడినయెడల
జాత్యంతరమనుమాట నర్పించదు.

జైమినీయన్యాయమాలయందు “విప్రాదిరేవ రథకృ దన్యోచా
ద్యోస్తుయోగతః. మాథే ర్వర్ణాంతరంతస్యాథానే వర్జయిష్యతే” అని
రథకారశబ్దము సంకీర్ణ ర్ణాంతరమందు రూఢము. అతఁడే యాథానా
ధికారియని చెప్పబడినది. దానివ్యాఖ్యయందు “శూద్రాణాం వైశ్యా
దుత్పన్నా కరణీ తస్యాం కరణ్యాం మాహిష్యా దుత్పన్నో రథకారః
తథాచ యాజ్ఞవల్క్యః మాహిష్యేకకరణ్యాంతు రథకారః ప్రజాయతే
ఇతి” అని కరణీయందు మాహిష్యునివలనఁబుట్టినవాడే రథకారుడని
చెప్పబడినది. ఇందు మీమాంసాశాస్త్రముచెప్పుచుండ యథేష్ట
ముగాఁ ద్రైవిణ్ణికులలోనివాడే రథకారుడనిచెప్పి శాస్త్రజ్ఞానములేని
వారిని భ్రమపెట్టినయెడల దోషమే ఘటించును.

మొదటిరథకారుడు విచారింఁగా సంధ్యాపుత్రుఁడాయెను.
రెండవ సంకీర్ణ రథకారుడే శ్రుతిస్మృతి లోకప్రసిద్ధుఁడు ఇతఁడే యాథా
నాధికారి. ఈజాతివారికే యుపనయనాది వైదికసంస్కారములు ఇప్ప
టికి నన్ని దేశములలో జరుగుచున్నవి. కొన్ని సవత్సరములక్రింద రథకా
రులు “మేము బ్రాహ్మణులము, మాకు యాజనా ద్యధికారము గల”
దని గుంటూరుకొట్టలో దావాచేయఁగా సబ్కోర్టు వారు “వాదిప్రతి

వామల పరీక్షాగ్రంథములఁ జక్కగాఁ బఠింపి రథకారులు సంకీర్ణవంశ్యులే. వీరికి ఉపనయనాదులుగలవు. యాజ్ఞాన్యధికారములు లేవు. వీరు చాతుర్వర్ణ్యములోనివారు కారని తీర్మానించిరి. ఇదియంతయు స్వర్ణకారవ్యవహారమును నొకగ్రంథరూపమున ముద్రితమైయున్నది.

ఇంక నమరకోశమందు సంకీర్ణరథకారునిజెప్పి కొన్నిశ్లోకములకనుతరము తత్తొత్తు వర్ధకి స్వప్తా రథకారశ్చ కాష్ఠతట్రచిచ్ఛేదజిన రథకారులు శూద్రులని వీరుచెప్పిరి.

తత్తొత్తు వర్ధకి స్వప్తాయను నమరశ్లోకము రథకారశ్చ కాష్ఠతట్రచిచ్ఛేదజినరథకారులని బ్రవర్తించినది కాని కేవల యశాగికార్థమును జెప్పుటకుఁ బ్రవర్తించలేదు. ఈసంగతిని శాస్త్రులుగారుకూడ సంగీకరించక తీరదు. శూద్రాణామపి నూత్నోదాహరణమున దక్షును శూద్రుడని గ్రహించు తెల్లు? యశాగికమైనయెడలఁ గట్టెనుజెర్కు పత్రిమనుజుడును దక్షు. కావలసినప్పుడు గనుక రథకారశబ్దము శ్రుతిస్మృతిలోని వ్యవహారములమున నన్వయించు రూపమో వాడు రథకారుడు. శ్రుతిస్మృతులందు సంకీర్ణనియతే రథకారశబ్దము వాడబడినది. తత్కాలక లోకవ్యవహారసిద్ధ రథకారశబ్దమును దత్పర్యాయములను నమరసింహుడు వ్యవహారార్థము ఉదాహరించెను. శ్రుతిస్మృతులందీదక్షురథకారులెక్కడను జెప్పబడలేదు. ఇట్టిరథకారుని నిరూపించుటకు నిఘంటుకారున కధికారములేదు. నిఘంటువు ధర్మశాస్త్రముకాదు. శ్రుతిప్రసిద్ధములగు జాహ్నుపథ్యత్రిభుతుల గోకులకుఁ దెలియఁజేయుటకై చెప్పినట్లు శ్రుతిస్మృతిప్రసిద్ధములగు తక్షురథకారాదిశబ్దములను జెప్పినది. దీనినిబట్టి సంకీర్ణరథకారుడొకడు శూద్రరథకారుడు మఱియొకడుగలఁడని భ్రమింప నక్కఱలేదు. ఇంక రథకారు డొక్కఁడే యయినయెడల సంకీర్ణరథకారునిజెప్పి తర్వాత మఱికొన్ని నామములజెప్పి యసంతరిము తత్తొత్తు వర్ధకి స్వప్తా రథకారశ్చ కాష్ఠతట్రచిచ్ఛేదజినరథకారులు వేఱుగాఁజెప్పవలయుని లుదులేమో!

— శుక్లతీర్థ మాహాత్మ్యము. —

అ॥ అట్లు మఱియునొకటి యచ్చిటనుండెను శుక్లతీర్థమనఁగ శోభిలుచును ,

దక్షస్థలస్థశుక్లదగ్ధలచే నది యెఱుఁగఁబడెడిది, బ్రజల కిప్పటికిని, ౨౧౯

మ॥ తొల్లి పనుతామ్రపురంబున విల్పవిదగ్గిగఁబడ్డందు శుద్ధశాభిధాన రజకుండు
స్వవర్ణంబునం బ్రాధ్యాయంబు వహించి ముఖ్యబ్రాహ్మణులయంబగుంబుల శోధిం
చుచు బుత్రప్రాప్తి నుద్దితంబుగాఁ బొలుపొందుటయుఁ గలిగితే కాలంబునకు భూసుర
శ్రేష్ఠుల వనంబులు ప్రహవవశంబున నీలితోట్టిలోనుండుట సంభవించె, దుదకు
మందచిత్తుడగు వాడని యింటింగి భయంబున స్వకుటుంబిని దనయులకు రహస్యంబు
నకుఁజేటి ౨౨౦

ఉత్సాహము॥ భాగ్యవంతులైనయట్టి బాపనయ్య తండ్రితో

యోగ్యమైనమట్టివలన బుతుకనేసియుండెను

శ్వాగ్యవశత నీలితోట్టి బట్టి పట్టినాడ నే,

చుగ్గరయ్య వెనపు వారి మెచ్చఁజెప్ప నింకిటక ? ౨౨౧

నే॥ తెల్లవాడనతోడనే తెలిసివారు కట్టి కొట్టుదురో లేక కాబుపురికె

యనుపయత్నింతుమో దోమో, యందువలఁ గడపియారాత్రి యెటకేని నడువవలయు॥

మ॥ అని నిర్ణయించి యింటఁగల సాగంబంతయు మాటబుగట్టించి భయమున
సకుటుంబంబుగాఁ బయనమగుటయు వానికొఱురుదాశసంధమయగు న్నేహితురాలిని
సమీపించి ౨౨౩

నే॥ “నాకునీకును జిన్న నాఁటినుండియునున్న సాస్త్రపదీనంపుఁ బువ్వువలన

యుక్త మయుక్తంబు నూహింపఁగాలేక చుచున్నవగు చిన్నతనమువలన

నాటసాటలలోన నాకస్మికంబుగాఁ గలుగుచుండెడి మేటికియలకవలన

నేనియో మొక శూద్ర హేతువుచే బుట్టునెనని వగిలెడి యాగ్యవలన

డెలిసి తెలియకు గలిగెనో ! నీతోడ నాడరానిమాట లాడియున్న

మనినిబెట్టుకొని మన్నింపవచ్చు సంబంధ మింతతోడఁ బాపెమనకు” ౨౨౪

మ॥ అని చెప్పటయుఁ గనులవోట నీళ్ళు గాల్చుచు నావిడ యేలయిట్లుపలికెద వన
వెండియు నాచాకలిని యిట్లునిను,

నే॥ “అంబుజాక్షిర ! మాయయ్య యావమటచి బాపనయ్యల వెలగల బట్టలెల్ల

నీలితోట్టినబడవైచి బేలయగుచు నెదియుఁదోపక కూర్చుండె నేమనందు? ౨౨౬

అ॥ తెల్లవారనేని చలిని యాబ్రాహ్మణులొకరినశిక్ష చేయఁగలరటంచు

నాకుటుంబమునకు జనుటకు నన్యత్ర పయనమైనవాడు బాల్యనఖిర ! ౨౨౭

క॥ కావున నే నినుఁ గనుగొన వేవేగము వచ్చియుంటి, వినిచితి నఖిలం,

బోవిశ్వాసనిధానము ! యీ వానతియిచ్చిపంపు మేకడ నింక ॥ ౨౨౯

వ॥ అనియిట్లుపలుకుటయుఁ బల్లెవాండ్రొప్పిల్ల పగనన్నవదనయై ॥ ౨౩౦

ఆ॥ “ఇట్లులైనయెడల నిండివరాక్షిగో ! సగ నేగుమీవు వదనమునకు,

నేగి నీదుతుండి” నెచటికిం జనకుండ బలిమి నాపు, మీ విపత్తు తొలఁగు, 3౦౨

ఆ॥ ఈసృజేశమునకు నీశాస్త్వదిక్కుననుండు నీటితెంకి కొక్కనాఁడు

చేత వల గ్రహించి చేపలఁబట్టుంగఁ ? నియె నాదు తండ్రి సంతనమున, ౨౩౧

క॥ చని మెల్ల నల్లవెండుకలను నల్లఁగఁబడుటఁజేసి లలితంబగుమఱ

దనఁజెవల నటనిడి యిటు కనుగొనుటయుఁ దెల్లదగుదుఁ గనుపించె నఖి ! ౨౩౨

ఉ॥ అబ్బురమంది తత్త ణము యందుఁ గుతూహలీయై మునుంగుడఁక

మబ్బుఁ దృణీకరింపఁగల మాయయజేహయు తెల్లనయ్యెఁబో,

గుబ్బెత లీనడింతురను కుందొక డుద్భవమందునట్లుగా

నబ్బునఁబూసినట్లు తెలఁచాయవహించెను దచ్చిగోజముగ, ౨౩౩

కా॥ నాఁటఁగోలె నొకండుగూడ మఱి యోనాశీకపత్రాక్షి ! య

చోచ్చటం గుంకింకడ, యేరి కేమెఱుక యాచోద్యంపునీత్యంకి ? నా

మాటకదాటక నేగి నేగి యొకసేమా టలై నైకత్తి యా

నీటకమాటకుమాట వేయునను తన్నీలత్వ మెట్లుండఁనో” ౨౩౪

వ॥ అనివాక్రిచ్చుటయు నది ప్రహృష్టవదనయై తత్త ణంబచని తండ్రికిట్లనియె

ఉ॥ “నాసఖియోరై చెప్పినది నాయన! నాతిసమీపభూమిలో

భాసిలుచుండెనట యొకపల్వల మందున నేనివైచిన్

బూసినమొల్లపూవునలెఁ బూర్తిగ శ్రేష్ఠిమఁదాల్చునంట, యీ

గాసియిఁకేల ? పోయి యుదుకందగుఁ బొద్దున వల్వలన్నియున్” ౨౩౫

వ॥ అనవుడు రజకుండు ౨౩౬

తే॥ వలువకంటినయట్టి యానలుపుపోక కలుగ దెన్నటికింగూడ నిలఁ గుమారి !

పలికియుండిరి పెద్ద లీలని దొల్లి, వినుమువాక్రిత్తునిపుడు తద్విధమునీకు, ౨౩౭

సీ॥ వజ్రపుంగునక పల్వరుస లగగరుద్ది పూసిన గందపుం బూతపట్టు

యుక్త మయుక్తంబు నూహింపఁ గాలేక చరియించుచుండెడి మొఱకుపట్టు

శిలకునదృక్షుచు చిత్తంబుతోఁగూడి పరుకప్త మెఱుంగని పడఁతిపట్టు

సలిలపూరితమైన శిలమునందువసించు కఱకుకొండుల యెండ్రొకాదుపట్టు

స్వాపదనుగుల్లెలుంగని చేపపట్టు బుధశూన్యతమను తాగిగుంబోతుపట్టు
మేలిరకపుదియైన యానీలిపట్టు కొక్కటేపట్టు, విడిపింపనోపడ వడడు”

౨౩౯

చ॥ అనిపలుకుటయుఁ గన్యయిట్లనియె,

౨౪౦

ఉ॥ “పుట్టియుల్లె మోసిగోని పోవుద మచ్చటి, కందులోపలకొ
బెట్టి పరీక్ష నేయుదము, ప్రేయసి చెప్పినచోప్పదప్ప కా
బట్టు నీలికప్పువిడఁ బర్వనవ త్తము వెండి, లేనివో
నట్టె దిగంతరంబులకు హాయియేగుద, మేల లెమ్మికకొ”

౨౪౧

చ॥ నావుడు సంశయాత్మతం బల్లెవాండ్రొప్పిలను ముందిశుకాని రాత్రీయంద
నిజవిభవంబుతో నందరుగుటయు నాదాశకన్య బహువీరుధసంధన్లుంబును దేహులకు
దుష్ప్రవేశంబును నగు జలాశయంబును జూపించె, నంత నానాఁకలి వసనంబుల నానీట
బాడించుటయు స్ఫటికాభంబులయ్యె, ఒడఁపడి యుండు సంతృప్తిచిత్తుండై యం
శుకంబుల భూసురులకుఁ దీసికొనిపోయి సమర్పించె, నంత సయ్యగిహారికులాయం
శుకంబులయు రక్షకునియు ధావశ్యముం దిలకించి మానినపడి

౨౪౨

తే॥ “ఏమియాశ్చర్య మీబట్టలివ్వధమున మల్లెపూవులవలెఁ గడుం దెల్లనయ్యె?”

నీదు తలవెండుకలుగూడ నిరుపమాన భవళిమందాలె, నెట్టిగియున్న వివరింపు

చ॥ అనియడుగుటయు రజకుండిట్లనియె,

౨౪౩

ఉ॥ “ఈవసనంబులన్నియును నేఁ బొరపాటున నీలికుండిలో

వైవఁ దటస్థమాటయును వానికి నీలిమ యానాం వె ‘మా

దోవతు లెట్లుచేసితివి ఘ్న !’ యటంచును గట్టి మీరు నా

ప్రేవులుతీతురంచుఁ గడు భీతిలి పాఱఁగ నున్యమించితికొ,”

౨౪౪

ఉ॥ అయ్యడ నాదుబిడ్డ తన యాళిని దాశతనూభసం దమికో

జయ్యన దాయబోయి “మనస్థిమూఢీరను నేటితోడ ” నం

చెయ్యవో చెప్పిచెప్పి తుద కేడ్చుచుఁ గ్రమ్మజీవచ్చుదుండఁగా

నయ్యదిగూడవచ్చి సలిలాశనుమొక్కటి మాపె మా కటకొ”

౨౪౫

ఉ॥ అం దవి వైచుమాత్రమున నప్పుడె శుభ్రములొటయుకొ వెఱం

గందుచు నేనుగూడనిగి యట్టె మునింగి బహగ్గుతుండఁగా

నిందుసచుద్యుతింబొలిచె నెల్లశరీరము, మూఢుంబు లీ

చందము తెల్లనై నయచి నానలు రోతెపడంగ నేలొక్కో,

౨౪౬

చ॥ నావుడుఁ బుడమివేల్పులు కౌతూహలసమన్వితౌలై యచ్చటికకిగి పరీక్షా

ర్థమై కేశాది కృష్ణద్రవ్యము లనేకము లందు ముంచుటయు నన్నియు మలీమనవర్ణంబును

వదలి శుక్లత్వంబు వహించె, సంత శ్వేతమాంశజులగు వృద్ధులును దురుఃఖులును భర్తృశ్రీ
 ధృమై నందు స్నాతులగుటయుఁ దేజోవీర్యసమన్వితంబుగా శ్వేతసర్వాంగులై తత్స
 భావంబునఁ బరమపదంబు పడసిరి, తత్ప్రసాదవంబులగు భవభద్రాభిషేక శ్రీధృమై శ్రీధృంబు
 నెట్లువాఁడు నరకస్థులగు పితరులంగూడిఁ తరింపఁజేసెడి” నని యిట్లు నూతుండు చెప్పు
 టయు ఋషులిట్లనిరి, ౨౪౮

అ॥ “శుక్లత్వ మెట్లు సురుచిర తత్త్వలప్రభవమయ్యైఁ బలుప్రభావమునను?
 విస్తరించిమాత వినిపింపవలయు దెహిమాత! ధీమాత! సుకవిగీత!” ౨౪౯

ప॥ అనియిట్లుప్రశ్నించుటయు నూతుండు ౨౫౦

క॥ “కలిభీతుడగుచు విష్ణుం డిలనైఁ దక్షేత్రమునకు పాతమలితోడక
 బలిమిని శ్వేతద్వీపముఁ దెలుపువెలుగుకుండఁ బాను దెచ్చెను జుండీ, ౨౫౧

క॥ కలిచే స్పృశింపఁబడినను నల శ్వేతద్వీపమునకు శ్యామలవర్ణం
 బలవడదు గాన హాసము నీలిసెను దక్షేత్రమందు నెఱి నద్దానికొ, ౨౫౨

—♦ వాల్మీకి పూర్వసృతాంతము ♦—

ప॥ ముఖారంభను మఱియొకతీర్థం బటనున్నయఁ, మరట బ్రాహ్మణులగు
 మునిశ్రేష్ఠుల కొక చోటండు సంగతుడగుటయుఁ దత్ప్రసాదంబు నంజేసి యతండు
 సిద్ధినిబొంది వాల్మీకినాఁ బ్రధితుండై రామాయణనిబంధనంబు రచియించె, జనత్యాగ
 పురంబునఁ దొల్లి మాండవ్యాశ్వమంగధిపుండ్రై యొకన్విజుండు టాహజంఘుండను
 పేరఁ బిత్రిమృత్యుతత్వరతం బ్రవర్తించుచుండె, పనికింఁబ్రాణంబు లకంఁబు బ్రయంబైన
 పత్నియోగ్యుండి పతిప్రాణయుఁ బతివ్రతయు నై ప్రవర్తెడడు, బ్రహ్మవృత్తిమై నతం
 డెట్లు నెద్దకాలంబు పుచ్చుటయు నొకప్పుడు శత్రుండు శర్మింపమిసాన శత్రుశంబున ద్వా
 దశవర్షకౌమంబు సంధివించె, సంత టాహజంఘుండు తుభావస్థులగు తలిదండ్రులను
 భార్యను నిలకించి మహాదుఃఖంబు న, ౨౫౩

క॥ “ఏమిఁమొనరింతునిక, నేధూములకుండునుఁ దనపుకొనించుకొనక,

నా మాతాపితరులు ప్రియకామిని తుదబ్బాధనొందఁగా నెటుమాతుక ౨౫౪

ప॥ అనిచింతించి పండ్లైన యిన్ని తెంచితెత్తెనుని వివేచనంబునకుం జనుడు ప్రాచు
 లన్నియు నెండియున్నకతంబున నొక్కఁడేని దొరకదయ్య, సంత ధాన్యావశ్యంబగు
 కొలఁది చొప్పకట్టయొకటి బుజంబునం దెట్టుకొని మహాశ్రమంబునం జను ముసలిది
 యోరై కనంబడ నిద్దయుండై యా చొప్పకట్టయుఁ దద్వస్త్రంబులును పలిమిమై
 హరించి సంతరించుచు నిండికింజని పితరులకు నివేదించె, లబ్ధులక్షాండయ్య నిట్లు ప్రత్య

హంబు ను స్వతుంటుంబమును చొగ్యంబు నం బోషించుకొని సుభిక్షమైనను రెండవపని యొట్లక బ్రాహ్మణవృత్తిమాని దొంగతనంబుచేయుచు నొక్కయెడఁదీగయూత్రాప్రసంగం బు నంజను మరీచిప్రముఖ పక్షపుల విజనప్రదేశంబునం బొడగాంచి ద్రోహకోపసున్వి తంబు గా దండమెత్తి కొట్టువానినలె “నిలుండు నిలుండని” పరుషవచనంబుల భక్తినించుచు వెంటఁబడుటయు నమ్మునులు యరుకింకి రుచాహ్వాన యజ్ఞోపవీతసహితంబు గా నరుదెంచు నాతని విలోకించి యనుగ్రహసమేతులై

౨౧౧

మ॥ “అరెరే ! బ్రాహ్మణుభంగిం గానఁబడెడి, వట్లయ్యు ని క్లేల త సుర్రపుం గృత్యమునం దొరంబడితి? పీకర్మంబు వ్రేచ్చాని దు ఘ్నరుఘలేప్పసెడి, దేము మౌనులము, మాబోండ్ల భిక్షదృష్టికై గుచ్చియైవారొకొ మూర్ఖ! మాకడ నివే గోచు ట్టనించెడికొ,

౨౧౨

తే॥ గోచిపాతలరాసుండు గోచుకొ నెడి దొంగలకు మిండఁడనియైన గోచలేడె?

నిష్పర్వగ్రహాలముమేను, నీకునింట దొరక దొక్కంతయును బోర దుర్విచార!”

మ॥ అనివక్కాణించుటయు లోహజంఘం డిట్లనియె,

౨౧౩

తే॥ “నాచీరలు కృష్ణాజినములు కొన్ని గలవు మీకడఁ బావుకోళ్ళు, లలి వాని

నిండు, లేకున్న నీ ద్విపదండమునను నలలు బ్రద్దలు గావించి బలిమిగొందు”

౨౧౪

మ॥ అనవుడు ఋషులు పుతీయునిట్లనిరి,

౨౧౫

ఉ॥ “అన్నియు నీకొనంగలె నట్లులె కాని మల్లియువా! నినుకొ

గొన్నిటి ప్రశ్న చేయవలె, గోపమునొందక చెప్పి నువ్వీ యే

మన్న ను నీవు బ్రాహ్మణుడవయ్యును దొంగతనంబు చేయఁగా

నున్న కతం బదేమి? కడుయోగ్యులైన మిదంచు నెంచితో?

౨౧౬

కం॥ “లుదాగినం బల మెక్కడగ నలవాటుయ్యెనొకొ దారి కడ్డముచని యీ

లలిక దలలు బద్ధిలొనరుప ? గులము బిచ్చిడవు కాక కొయవె యగుదో?”

మ॥ అనియట్లనుగుటయు నెండియు నా లోహజంఘండు,

౨౧౭

అ॥ “కల్లుదాగిన, మాంసఖండము ల్బ్రక్షింప, ద్యూతమాడ, పుతీయుఁ దొత్తునుంపఁ,

బుణ్యమగు కుటుంబపోషణమునకె యీ దొంగతనము సేయఁదొడఁగినాడె,

మ॥ తలిదండ్రితో శతవృద్ధు, లాలయక్రియాధారేయముకొ సాధ్యయు

గృతి, చార్యంబున నుతో యింతో యిటు సంసారించికొంపోయి వా

గలకేనెట్టెద దైవసాక్షిగను సర్వం, బందుచే మీకడకొ,

గలదెల్లకొ మొదలిండు, లేచెడిని నేం గొట్టడై మీదికికొ,

౨౧౮

వ॥ అనియొట్లు పలుమాటలకుఁ జోటిక తేనువాటుకాఁడు తొందరించుటయు
బుుఘలు మఱియు నిట్లనిరి. ౨౬౬

మ॥ “అటులైనఁ జని నీకుటుంబమును నీయాజ్ఞించుచున్నట్టి యు

త్పట్టపాపంబునఁ “బాలుఁడంచుకొనెదా ? కాదందువా?” యంచుఁ బ్ర

స్ఫుటవాక్యంబుల నద్దు, పంచుకొనుచోఁ జోరత్వముంజేయు మె

ప్పటియ; ట్లందుల గొప్పదేని యింకనీ పాపంబు భారంబగుక, ౨౬౭

అ॥ ఘోరకౌరవమునఁ గూలెదోదర్శతి ! ద్విజాడవనుచుఁ గృపను దెలుపుచుంటి,

మ॥ సృదాదు లూరకగుపడ, రటుగాన నీకెదేని శుభము చేకురెడిని, ౨౬౮

క॥ కలుషము చేసెడిదొక్కఁడు, ఫలమునుభవించువారు పలువు, ర్నై నక

గలుగదు దోషము వారికిఁ, గలుషమునకు బాధ్యుడొక్కకర్తయు తుదకుక ౨౬౯

వ॥ నావుడు ముడియవిడు సింపుక జడిసినవాడై ౨౭౦

ఉ॥ “సత్యమ యేతరు కి యిట సంశయముండదు గాన నేగి యీ

కృత్యమునుండికల్గుఫల మింతయొ యంతయొ మత్కుటుంబముక

నిత్యముఁ బంచుకోఁగలదో నేనె భుజింపఁగనానో యట్టి యీ

వాక్యపుఁజేత చేయుటకొ వద్దని మానుటకో యతించెదక, ౨౭౧

చ॥ బుషివరులార ! మీర లెటఁని పలాయనమాచరింపరేక

బుషితకుటుంబునన్నిధికిఁ బోయి న్నొద్దుక్తము పశ్చ సేతుఁ గి

త్విషమునఁ బాలుపంచుకొనఁ బ్రీతులుగా భవదీయనస్తువుల్

ముషితములొను, గాదనినఁ గొండు యథేచ్ఛ స్పృశింప మ్మిమికక ౨౭౨

వ॥ అనివాక్రచ్చుటయు నమ్మించుటకుఁగా నొట్లుపెట్టుకొని యక్కటికంబున

నతని గృహంబున కనిచిరి, యట్లుచని ఒనకుం గని ౨౭౩

చ॥ “విను ఒనకా ! నుదీరితము, నిందు నె యుత్తరమిచ్చి సంశయ

మును మొదలంటగం దునుము, మూర్ఖతఁ జౌర్యముఖాఘకృత్యముల్

పొరచి నిత్యమేను నినుఁ బోషణచేయుచునుంటిఁగాన నా

యొనరునఘంబు పంచుకొ నెదో వలదందువో చెప్పుమీ కృపక” ౨౭౪

వ॥ అనియతండు వక్కాణించుటయుఁ బిత యిట్లనియె, ౨౭౫

ఉ॥ “పిన్నతనంబుఁందు నినుఁ బ్రేమను గట్టములక సహించి రెం

న్నెన్నో శుభాశుభక్రియల నేఁ బొనరించుచుఁ బెంచుకొంటిఁగా

న న్నను నీవు వాక్యమునక మఱిఁ బోషణసేయుదుంటి, వ

న్నన్న ! త్వదీయపాతకమునం దెటు నాకిక భాగముండెడున్ ౨౭౬

తే॥ పున్నెమో యన్నెమో తాను బూనిచేయు కర్మముఁ కెల్ల బాధ్యుండు కడకుఁ దానె

తెచ్చిపెట్టిన భుజింపవచ్చువారు పలువు, రవ్వారికి ఫలభాగమేల? ౨౭౭

సీ॥ స్వకులలోచితంబైన సత్ప్రతిగ్రహముచే సన్మానితుడవౌచు సంతరింతో,
యాపదర్థంబైన వ్యవసాయమునదిగి కష్టానమునకే కడగినావో,
క్రయవికృత్యక్రియాకరణధోరేయతం బుష్కలప్రదవ్యంబు ప్రోగుచేతొ,
బాటసారులతల బ్రద్దలుగాంగొట్టి తుందుడుకొప్పుంగఁ గోచితెత్తో,
యేమిచేయుచుంటా, యెవ్వధి నార్జింతో, యావిచార మెల్ల నేలనాకుఁ,
దెచ్చియిచ్చుదానిఁ దినువార మేక నీ ఫలముగుడువమేము పాలుపడము, ౨౭౮

కం॥ కావున నిది మదినుంపకు మోవత్సా ! చింద్రకర్మ మొనరించెదనేక
నీవ తదేవఃఫలమును దేవుడయని యనుభవించి తీరంగవలయుక, ౨౭౯

ప॥ అనియిట్లు ప్రత్యుత్తరంబొసంగుటయు నతండు వ్యాకులితాంతరంగుండై
తల్లిపాలికిని ధర్మపత్ని పాలికిని జని యదేవిధంబుగం జెప్పంబడి పశ్చాత్తాపంబునఁ
దన్నుఁగా నిండించుకొనుచుం బోయి జడదారుల దరిసించి ననుసక్రించి ౨౮౦
చ॥ చనుడు చనుడు బ్రాహ్మణులు ! సత్వితఁ దర్జనభర్జన లగ్నదుక,
మనమునఁబెట్టకవి నను నున్నవచేయుండు చేయుఁ, డింటికిక
జని జనయిత్రనిక జనకు జాయను బ్రశ్నమునేయ వారు నా
యొనరుచు దుష్క్రియక ఫలము నొల్లనుటంచని రించు కేనియుక, ౨౮౧

కం॥ దురపిల్లచుంటిఁగావునఁ గరుణను నేజేసేనట్టి కలువములెల్లక
దోఁక నుపదేశ మొనరిచి సగవిని గతీంపుడయ్య సాధువరేణ్యుల్ ! ౨౮౨

సీ॥ పాణులెందఱో బిట్టు దూఱంగ నోహూసి గుంజికొంటిఁ గొలాయగుడ్డమూట,
లబలలెందఱో కరం బజవంగఁ జెఱబట్టి యెలిచికొంటిని బల్మి నొడలివగలు,
హాసులెందఱో తాపమానంగ దయమాలి యపహరించితి వల్కలాజినముల,
బీదలెందఱో గోలవెట్టఁ గొట్టుచు విడిచివెట్టింపితిని గట్టుపుట్టుములను,
నిరుగఁబడఁ జేతగాని యీతీరువారి నెందఱిని యేడిపించితి నీవిధమున
మంచినహవాస మొనరమినుంచి నేను దత్కుటుంబనిమి త్తమై తపసులార ! ౨౮౩

తే॥ చదువుకొను బాలకునకు శాస్త్రంబువోలె గట్టిగా నాకుఁ జౌర్యంబు పట్టువడియె,
నిపును మీద్యప్తిఁబడకున్న నింకనెన్నొ కొలలు నిస్సంశయంబు గా నలుపుచుంటి

ప॥ అనిపలుకుటయు వారలలో హాస్యశీలుండగు పులహండు ౨౮౪

ఉ॥ “నేనొక మంచిమంత్రమును నీ కుపదేశముచేయువాడ న
ద్దాని జపింపుమీవు ద్విజ ! తప్పక యుష్మ దభిష్టసిద్ధియా
మానక జాటఫహాటయను మంత్ర మహర్షి కము జ్ఞపింపఁగక
బూనెదవేని వేల్పులును బోలరు నిన్నిక నేమిచెప్పదుక ౨౮౫

ప॥ అని వేళాకోళంబుగావించి విప్రలోకంబు వెడలిపోవుటయు నాతెరవాటు
కాఁడు తత్ఫలంబునన యనన్యమానసంబున జపంబు ప్రారంభించి నిశ్చలకాయుండును
నిశ్చలనమాధిగతుండును నైయుండనుండఁ బుట్టపుట్టి చుట్టు నావరించుకొనియె, గొంత

కాలంబున కమ్మార్ద్రంబున నమ్ములు తీగయాత్రనుండి కర్మమృతలి వచ్చుచు వల్లీక
మధ్యంబునుండి వివలబడు జాటఘోటయను నమ్మహాత్మునియంత్రస్వనంబును నలుదిక్కుల
నుండి వివవచ్చు ప్రతిస్పనియు నాకర్ణించి పరిహాసమునకుఁ గాఁబలుమాండుచెప్పిన
మంత్రంబు జపించుచు వల్లడికాఁడు వల్లీకంబుననుంట యూహించి ౨౮౭

అ॥ “అగ్రశూన్యమైన యల్పాక్షరంబులే పఠనశ్రేణియితఁడు పడసెనిది,

గాన శాస్త్రదృష్టిగలిగిన యాచార్యువరులు నడుపునుడులు వాస్తవములు, ౨౮౮

సీ॥ అగ్రశూన్యాక్షరం బగుఁగాక యయ్యది మంత్రమంచు జపంపఁ గాఁతు నిధి

యపవిత్రపుంగుంట యగుఁగాక యయ్యది తీగమం చట్రగుంకఁ దీటునఘము,

మిగులఁ ద్విన్యూత్తుండగుఁగాక యాతండుబౌద్ధామృతంబున మొక్కఁబడయుతుని,

పగులగొట్టిన రాయయగు గాక యయ్యది దేవుఁడంచనివేడఁ దీర్చుఁ గోర్క

శోభ్యుండనియ్యఁబ్రశ్నంబు నూటిపడెడు, నౌవధంబని భక్షింప నడఁగుఁదెగులు,

గురుఁడటంచును నేవింప గుణముగలుగు, నెటు నెటుల భావమునేయు నటుల నిధి”

మ॥ అని విస్తరయాచిష్టులును విశేషించి కృపాచిష్టులును నై పదపడి సమాధి
యోగ్యంబులగు తైలములచేతను భేజంబులచేతను సమాధిగతంబగు లింగాశ్రంబును దదవు
మర్దించుటయు నా లోహజంఘుండు చేతనంబునుబొంది కనువిచ్చి మాటిమాటికిఁ
దిలకించి మానినపడినవాడై పృథ్వీతలనుకొని యమ్ముచుల గుఱించి యిట్లనియె, ౨౮౯
తే॥ “ఏల యింకను జనకుండ నివటనుండీ, లేఁ గుటుంబముకొఱకుఁగా నింక యుమ్మ
దజినముఖముల హరియింపననుచు నపుడే వదలితిని బొండు ద్విజులార! వలయుకడకు”

మ॥ నావుడు మునుల్లెనిరి,

౨౯౦

ఉ॥ “అప్పుడే నెల్లిపోయితిమి, యందును నందుఁ జరించి వెండి మే

మిప్పుడువచ్చియుండితిమి, యెంతయొ యయ్యెను గాల, మద్ది బ

ల్లాప్ప సమాధినుండుటను గొంచెముగూడ నెఱుంగవైతి, నీ

యప్పయు నమ్మయుకై సతియు సంతమునొందిరి తెన్విమున్నలై”

౨౯౧

క॥ నీవుతపస్సిగ్గుడవై తోపిసాగి ! మాదుకరుణ నలువాల్మిక

ప్రావృతినీధినిగాంచుటచే వాల్మీకియనఁబడెడు క్షీతి నికమీదఁ

౨౯౩

తే॥ ఇచటనీచేత బలిమిమై నెంతమందో ముష్టమున్నవారలు మున్న గాన

నిది ముఖారంబునా ఖ్యాతి నెనసి జగతిఁ దీగమగు నీదినంబాది ద్విజవరేణ్య!

౨౯౪

క॥ ఎవరిట శ్రద్ధను శ్రావణి నవగాహన మాచరింతు రవ్వారలు తా

మనని ముచ్చిలికొనునఘ మవవీలం గడిగివైతు రవనీవిబు ధా!

౨౯౫

మ॥ అనియిట్లు వాక్రచ్చి యవ్విపురై యమ్మునిచే ననుస్కృతులై యిచ్చవచ్చిన
దిశకుంజనిరి, యావాల్మీకియు నహోటన తపంబుండుచు మునిశ్రేష్ఠుండయ్యె ౨౯౬

చం దా యీ వ ల సి న ప్రి థా న పో ష కు లు.

రాజాబెల్లపురపల వెంకటరాఘవేంద్రరావు బహదరు జాగీరుదారుగారు,
నవాబుజేత

శ్రీ శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి స్వాములవారు

పో ష కు లు

- ౧ యాగగడ్డ గంగనాయకులు నాయండుగారు, కారంచేడు
- ౨ బాగల్లమాడి కుప్పుస్వామినాయండుగారు, కారంచేడు
- ౩ అల్లాడి లక్ష్మణరావుగారు, కరణం, జంగపల్లి
- ౪ సింగితము అప్పారావుగారు, మక్తేదారు, కొన్నే

స హా యు లు

- ౧ పట్నూరి నారాయణరావుగారు, కీరసాగరము
- ౨ నెల్లూరు నరసింహారావుగారు, చినమధూరు
- ౩ తిప్పరాజు కామేశ్వరరావుగారు, కరణం, దుగ్గిరాల
- ౪ మెదక్ సింహారావు జేతములుగారు, నల్లపల్లి
- ౫ నార్సేపాటి వెంకటసుబ్బారావుగారు, నల్లపల్లి
- ౬ నరసింహస్వామివారు, యాదగిరి
- ౭ దీరకాయల రామారావుగారు, రాయగిరి
- ౮ భొన్నరావుని వెంకట రామయ్యగారు, గంగపల్లి
- ౯ శివలెంక రామలింగయ్యగారు, డాక్టరు, హనుమకొండ
- ౧౦ పిల్లలపల్లి సోమమూలగుగారు, తహశీలుదారు, గురిజాల
- ౧౧ జానపాటి సుబ్రహ్మణ్యంగారు, ఆర్థింగు కరణం, పాపయపాలెము
- ౧౨ చిక్కరాజు వట్టపల్లి రావుగారు, కరణం, చెలకుతి
- ౧౩ జూలూరి వెంకటరత్నముగారు, వకీలు, గుంటూరు
- ౧౪ కవులూరి నరసింహారావుగారు, ఈలపాటి
- ౧౫ గోదేటి వెంకటగోపాలరావుగారు, పోలీసుసచివస్వేక్షకుడు, పత్తిపాడు

అభినవసరస్వతి

పత్రికాధిపతి:— జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇది యొకమాసపత్రిక. ఇందు వర్ణాశ్రయధర్మబోధక గ్రంథములును విమర్శనములును వ్యాసములును బ్రకటింపఁబడును. చందా సం॥ 1 కి రు 20—0

ఈ కార్యస్థానమున వెలకుదొరకు పుస్తకములు.

1 అశ్వయాచార్యవిజయము	...	0	4	0
2 కరిణీకోద్ధాతి [వ్రాత పీఠధర్మకవి]	...	0	4	0
3 వాసంతికాపరిణయ నాటకము	...	0	4	0
4 కంసవధ నాటకము	...	0	8	0
5 చమత్కారమంజరి [సింహాద్రి వెంకటాచార్యులు]	...	0	4	0
6 విరూపాక్షపీఠగురుపరంపర	...	0	2	0
7 నీతిగీతులు [సుమతిశతకమునకు సంస్కృతము]	...	0	2	0
8 విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దఖండనము, బ్రాహ్మణశబ్దవిచారము	...	0	2	0
9 విగ్రహారాధన ఖండనము	...	0	4	0
10 చిత్తారుణిల్లాతీర్పు విమర్శనము [పత్రికాధిపతి]	...	0	4	0
11 సంగదోషము	...	0	8	0
12 గురిగింటి	...	0	1	0
13 పులింగావివాహము [పత్రికాధిపతి]	...	0	4	0
14 వత్సలనీతిశతకము	...	0	1	0
15 శివానందలహరి [తం గౌడ రామకృష్ణకవి]	...	0	4	0
16 లక్ష్మీచిలకము [రాయసము వెంకటపతి]	...	0	4	0
17 నర్సారావుపేట శతావధానము [తిరుపతివెంకటీయము]	...	0	8	0
18 పశ్యాంపుశ్యాం	...	0	2	0
19 సశ్యశబ్దవిచారము	...	0	2	0
20 పురశ్చరణము	...	0	2	0
21 శంతసురాజచరిత్ర	...	0	14	0
22 వజ్రవృక్ష	...	0	4	0
23 స్వర్ణకారవ్యవహారము	...	1	8	0
24 శుద్ధాంధ్రహరిశ్చంద్ర చరిత్రము	...	0	10	0
25 తిరుపతివెంకటేశ్వరతత్త్వము	...	0	1	0
26 సూతసంహితాంతరము	...	2	0	0
27 స్కాందమహాపురాణాంతర్గత నాగ శబ్దము	...	1	0	0

అభినవసరస్వతి కార్యస్థానము,

జానపాడు, విడుగురాళ్ళపాస్టు

గుంటూరుజిల్లా.